

Anton de Kom Universiteit van Suriname

Bibliotheek

APPROVAL

NAAM: Tommy.....

verleent aan de AdeKUS kosteloos de niet-exclusieve toestemming om haar/zijn afstudeerscriptie via de catalogus full-text beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten de AdeKUS.

Plaats en datum, Paramaribo 23 november 2021.....

Handtekening..... [Handwritten Signature].....

Anton de Kom Universiteit van Suriname

Faculteit der Maatschappij Wetenschappen

Public Administration

Social Licence to Operate

Een onderzoek naar de bijdrage van goudmultinationals aan het bevorderen van community development door toepassing van Social Licence to Operate

Thesis ter verkrijging van de graad van Bachelor of science in de Public Administration

Studierichting: Public Administration

Student :Tommy Mantina

Begeleider: Drs I. Apapoe

Paramaribo, november, 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord

Lijst van afkortingen

Inleiding 4

Hoofdstuk 1. Community Development and Social Licence to Operate 8

- 1.1 Inleiding 8
- 1.2 Beleidsontwikkeling en Community Development 8
  - 1.2.1 Duurzame gemeenschapsontwikkeling 9
  - 1.2.2 De gedachtengang van duurzame ontwikkeling 10
  - 1.2.3 Aspecten van community development 10
  - 1.2.4 *Social Licence to Operate* 12
  - 1.2.5 De uitvoering van Social Licence to Operate 14
  - 1.2.6 De kerncomponenten van Social Licence to Operate 15
  - 1.2.7 Duurzame ontwikkeling in Social Licence to Operate 16

Hoofdstuk 2 Goudmultinationals, overheden en de toepassing van *Social Licence to Operate* 19

- 2.1 Inleiding 19
- 2.2 Goudmultinationale onderneming 19
  - 2.2.1 Corporate Social Responsibility 20
  - 2.2.2 Sociale verantwoordelijkheid en buitenland directe investering 21
- 2.3 Overheden en de toepassing van Social licence to Operate 22

Hoofdstuk 3 Goudmultinationale onderneming en Social Licence to Operate in Suriname 26

- 3.1 Inleiding 26
- 3.2 Het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen 26
  - 3.2.1 Het beleid ten aanzien van goudmultinationale ondernemingen in Suriname 26
  - 3.2.2 Het directoraat Geologisch Mijnbouwkundige Dienst 27
- 3.3 De voornaamste goudmultinationale onderneming in Suriname 27
  - 3.3.1 Iamgold/ Rosebel Gold Mines in Suriname 28
  - 3.3.2 Newmont in Suriname LLC 28
- 3.4 Iamgold/ Rosebel Gold Mines Suriname en *Social Licence to Operate* 28
  - 3.4.1 Corporate Social Responsibility en Iamgold 29
  - 3.4.2 Social Licence to Operate in beleid van Iamgold 29
- 3.5 Het beleid van Newmont in Suriname voor gemeenschapsontwikkeling 30
  - 3.5.1 Conflict tussen Iamgold en ondernemers Nieuw Koffiekamp 31
  - 3.5.2 Conflict tussen Newmont Suriname en Paamaka gemeenschap 31

Hoofdstuk 4 Onderzoeksresultaat en Analyse	32
4.1 Inleiding	33
4.2 Methodische verantwoording	33
4.3 Resultaten en Analyse van het onderzoek	33
4.3.1 Social Licence to Operate en Corporate Social Responsibility	33
4.3.2 Het verband tussen gemeenschapsontwikkeling, Corporate Social Responsibility, Social Licence to Operate en multinationale ondernemingen	35
4.4 Analyse van het onderzoek	35
Conclusie	37
Aanbeveling	39
Literatuurlijst	40
Bijlage 1 Plan voor gemeenschapsontwikkeling	47

Voorwoord

Ter afronding van de studie Public Administration aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname, met als specialisatie Beleid, Bestuur en Management schrijf ik mijn afstudeer thesis getiteld “*Social Licence to Operate*”.

Gedurende de studie dat bestaat uit verschillende fasen is er continue sprake geweest van nieuwe ontwikkelingen en vraagstukken binnen het openbaar bestuur. Het gaat in de kern erom hoe de overheid haar beleid formuleert om maatschappelijke problemen op te lossen en maatschappelijke ontwikkelingen te bevorderen. Het doel van dit onderzoek is namelijk om na te gaan hoe intensieve samenwerking tussen overheden, gemeenschappen en multinationals door het toepassen van ‘*Social Licence to Operate*’ kan worden gestimuleerd. Het is een concept dat relatief onbekend is en begon als een vorm van solidariteitsstandpunt van gemeenschappen tegen mijnbouwprojecten. Van alle belanghebbende actoren wordt er wederzijds respect, vertrouwen en eerlijkheid verwacht voor het bevorderen van duurzaamheidsontwikkeling door gemeenschapsbetrokkenheid en een zakelijk duurzaamheidsstrategie voor multinationale ondernemingen.

Met dit onderzoek wil ik een bijdrage leveren aan de maatschappelijke vraagstukken die te maken hebben met het verlenen van licentie aan bedrijven in de woongebieden(tribale) leefgemeenschappen, maar nog belangrijker hoe multinationals gemeenschapsontwikkeling kunnen bevorderen.

Ik wil mijn oprechte dank uitbrengen aan een ieder die op welke wijze dan ook een bijdrage heeft geleverd ter afronding van mijn studie. Mijn grootste dank gaat naar mijn begeleider, drs. I.Apapoe. Uw begeleiding heb ik als positief ervaren. U stond altijd klaar om te reageren op mijn vragen.

Tenslotte dank ik mijn ouders, gezin, schoonouders, familie en vrienden. Zij hebben mij op diverse wijzen ondersteund, bemoedigd en gestimuleerd om mijn thesis af te ronden.

Paramaribo, november 2021

Tommy, M.

Lijst van afkortingen

CSR	Corporate Social Responsibility
FPIC	Free Prior Informed Consent
GMD	Geologisch Mijnbouwkundige Dienst
HRM	Human Resource Management
ICD	Internatonal Communes Desk
ICMM	International Conference on Molecule-based Magnets
MDA's	Mineral Development Agreement
MNO's	Multinationale Ondernemingen
MSER	Milieu- en Sociale Effecten Rapportage
MPFES	Merian Project Final Esia Executive Summary
NH	Natuurlijke Hulpbronnen
NIMOS	Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling Suriname
NOP	Nationaal Ontwikkelings Plan
RGM	Rosbel Gold Mines
SLO	Social Licence to Operate
SD	Sustainable Development
BDI	Buitenlandse Directe Investering
WHO	World Health Organisation

Inleiding

Het neoliberalisme en het sociaalliberalisme zijn de twee politieke stromingen waarover het wetenschappelijke debat wordt gevoerd (Itallie, 2016, p. 6). Aanhangers van het sociaal-liberalisme gaan ervan uit dat de overheid activiteiten van multinationals moet regulariseren. Maar sociaalliberale wetenschappers veronderstellen dat multinationals de effecten van sociaaleconomische mensenrechten negatief benaderen (Itallie, 2016, p 6). Sociaal-liberalen zijn van mening dat multinationals juist leiden tot toenemende armoede, uitbuiting, ongelijkheid en lage lonen (Itallie, 2016, p.7). Terwijl aanhangers van het neoliberalisme de voorkeur geven aan vrijemarkteconomieën waarin multinationals met zo min mogelijk overheidsregulering in aanraking komen. Multinationals creëren volgens de neoliberalen over het algemeen welvaart en werkgelegenheid in ontwikkelingslanden die positieve effecten hebben in de sociaaleconomische mensenrechten (Itallie, 2016, p.7).

Een multinational of grensoverschrijdende onderneming is een onderneming die zich bezighoudt met directe buitenlandse investeringen en in het bezit is of op een en ander manier controle heeft over activiteiten van toegevoegde waarde in meer dan één land (Dunning & Lundan, 2008, p.3). Multinationals zijn belangrijke actoren voor de economie van een land inclusief de gemeenschappen. De multinationals moeten instaat zijn relaties te onderhouden met verschillende actoren die beschikken over uitgebreide netwerken en faciliteiten (Wilkins, 2009, p.22). De manier waarop actoren collectieve doelen nastreven wordt primair in overheidsstudies bestudeerd, door specifiek in te spelen op het gedrag van groepen en individuen (Dean, 1999 in Meesters & Behagel, 2017, p. 276).

In het begin van jaren '90 is het concept van *Social Licence to Operate (SLO)* ontwikkeld voor de mijnindustrie (Gunningham et al, 2004 in Hall, et al. 2015, p.301). Het is een concept dat ontwikkeld is uit de literatuur van *Corporate Social Responsibility (CSR)* met centrale thema's zoals: maatschappelijk burgerschap, sociale duurzaamheid, reputatie en legitimiteit. Het zijn thema's die de centrale ontwikkeling en inzicht van industrieën in relaties met gemeenschappen in balans brengen (Owen en Kemp, 2012 in Hall et al, 2015, p.301). *SLO* is van belang voor project investeerders met aanzienlijke sociale en milieueffecten. Omdat de dynamische, veranderende kwaliteit sterkte van de relatie en betrokkenheid van belanghebbenden weerspiegelt.

In het bijzonder de relatie tussen industrieën en gemeenschappen (Lacey et al, 2012; Parsons et al 2014 in Hall et al, 2015, p.301). Het is een extra uitdaging voor landen met tribale volken,

vanwege het feit dat deze groepen vaker vraagtekens plaatsen bij de overheid die wettelijk vergunning geven aan multinationals om te opereren (Boutilier, 2014; de Jong & Humphreys, 2016 in Meesters & Behagel, 2017, p. 274). Multinationale mijnbouwbedrijven vullen graag door de staat verleende legale licenties aan met een sociale licentie om mijnbouwactiviteiten te legitimeren tegenover het wereldwijde publiek, economische risico's te minimaliseren en reputatievoordelen te maximaliseren (Owen & Kemp, 2013 in Meesters & Behagel, 2017, p.275). De *SLO* wordt beschouwd als een hulpmiddel om ongelijke machtsverhoudingen in evenwicht te brengen door toestemming van de gemeenschappen te vragen bij extractieve operaties, aldus Bush en Duijf, 2011 (in Meesters & Behagel, 2017, p.275). Uiteindelijk wordt de betrokkenheid van autoriteiten en instanties, waaronder nationale en regionale overheden, internationale deskundige instanties, niet-gouvernementele organisatie's en zakenlieden erkend (Behagel & Arts, 2014; Bush & Duijf, 2011 in Meesters & Behagel, 2017, p.275). Het is internationaal gebleken dat gemeenschappen enorm gestressed kunnen raken als ze niets betekenen voor de mijnbouwbedrijven en ook niet profiteren van de economische voordelen (McMahon & Tracy, 2011, p. 50 in Pósléman & Sallan, 2019, p.480).

De Theije en Heemskerk (2011, p.45) geven aan dat de winning van goud in Suriname al decennialang een bron is van conflict. Het zijn conflicten tussen grootschalige goudbedrijven en kleine gouddelvers, tussen goudzoekers en lokale bevolking, tussen de overheid en porknokers en garimpeiros¹. In de goudwinning kunnen conflicten en wanorde verklaard worden als de informele aard van de sector. Maar ondanks de overheid een commissie goudordening heeft ingesteld, laat de controle op de wet- en (formele) regelgeving veel te wensen over, aldus Theije en Heemskerk. Verder blijkt uit de praktijk dat de overheid slechts met één partij onderhandelt, waaruit duidelijk is dat de onderhandelingen niet rechtvaardig zijn omdat de overheid maar beperkt meedeelt in de winst en het bedrijf zelf activiteiten mag uitvoeren (De Theije & Heemskerk, 2011, p.54). Ondernemingen zijn op grond van internationale normen verplicht bij het doen van zaken aandacht te besteden aan veiligheid en gezondheid van de arbeiders. Maar tenslotte ook een duurzaamheidsbeleid te voeren met alle aandacht voor de ontwikkeling van de lokale bevolking (De Theije & Heemskerk, 2011, p.54).

Op basis van het bovenstaande is de volgende probleemstelling geformuleerd:

Hoe kunnen goudmultinationals bijdragen aan het bevorderen van *community development* door het toepassen van *Social Licence to Operate*?

---

¹ Garimpeiros: Braziliaanse goudzoekers (de Vries, 2004, p.69)

Als ondersteunende vragen zijn de onderstaande deelvragen geformuleerd:

1. Wat wordt verstaan onder “*Social Licence to Operate (SLO)*”?
2. Wat houdt *community development* in?
3. Wat is het beleid van multinationals ten aanzien van *community development*?

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om een kwalitatief explorerend omschrijving te geven over *community development* door de toepassing van het concept “*Social Licence to Operate*”. Verder ook om inzicht te krijgen over hoe overheden multinationals wetten en regels kunnen opleggen om *community development* te bevorderen binnen lokale gemeenschappen.

Wetenschappelijk relevantie

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek zal bijdragen aan de wetenschappelijke kennisverrijking over de toepassing van “*Social Licence to Operate (SLO)*” in de beleidsvoering van multinationale onderneming op het gebied van *community development*.

Maatschappelijk relevantie

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek naar *Social Licence to Operate*, is van belang om de mogelijkheid te creëren voor de toepassing zodat lokale gemeenschappen ook meer betrokken worden bij activiteiten van multinationals in hun woongebieden. Verder inzicht te verschaffen aan de samenleving in het bijzonder de traditionele woongemeenschappen over “*Social Licence to Operate*” (Sociale Licentie om te opereren) zodat zij weten dat zij ook betrokken moeten worden bij de bedrijfsactiviteiten van de multinationals in hun woongebieden. Bovendien kunnen gemeenschappen ook profiteren van de opbrengsten uit met name de natuurlijke hulpbronnen, de winsten en de nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen van bedrijfsactiviteiten.

Onderzoeksmethode/ - strategie

Dit onderzoek is kwalitatief explorerend van aard. Het onderzoek is kwalitatief omdat er nog weinig bekend is over de begrippen “*community development*” en “*Social licence to Operate*”. Middels het bestuderen van de literatuur, waarbij gebruikt gemaakt is van wetenschappelijke boeken, artikelen en het internet over deze twee concepten is informatie verzameld. Daarnaast is er ook gebruik gemaakt van bestaand materiaal. Hierbij is voornamelijk gekeken naar hoe de goudmultinationals in Suriname en de overheidsactoren deze twee concepten toepassen.

Opbouw van de thesis

Deze thesis bestaat uit, vier (4) hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk wordt omschrijving gegeven van *community development*. In het tweede hoofdstuk wordt het begrip *Social Licence to Operate (SLO)* behandeld, waaronder de verschillende definities, het ontstaan van *SLO*, hoe multinationals *Social Licence to Operate* kunnen toepassen in hun beleid, dat uiteindelijk moet bijdragen aan *community development* van lokale gemeenschappen. In het derde hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de voornaamste goudmultinationale ondernemingen in Suriname, namelijk Rosebeld Gold Mines/ IAMGOLD en NEWMONT Suriname LLC. Verder wordt er gekeken naar hoe deze twee multinationals *SLO* in hun beleid hebben aangenomen. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd en geanalyseerd. Ten slotte wordt het onderzoek afgesloten met een conclusie waar er antwoord wordt gegeven op de probleemstelling en op basis hiervan worden er aanbevelingen gedaan.

Hoofdstk 1. Community Development and Social Licence to Operate

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de begrippen beleidsontwikkeling, *Community Development* (Gemeenschapsontwikkeling) en *Social Licence to Operate (SLO)* nader bekeken. Er wordt ingegaan op het concept duurzame ontwikkeling van de gemeenschappen door de toepassing van *SLO*. Ontwikkeling van gemeenschappen is prioriteit van elk overheid doormiddel van beleidsontwikkeling in overheidsbeleid.

1.2 Beleidsontwikkeling en Community Development

De ontwikkeling van beleid

Beleid komt niet vanzelf tot ontwikkeling. Er is sprake van beleidsmakers die in de samenleving (gemeenschappen) effecten teweegbrengen. Beleidsmakers zijn overheden die van verschillende kanten bekeken kunnen worden. Sinds het laatste kwart van de negentiende eeuw heeft de overheid zich steeds intensiever gaan bemoeien met de samenleving ofwel gemeenschappen (Oosten, 2014, p.49). Beleid wordt omschreven als het werken aan de realisatie van doelstellingen, volgens een tijdsplanning en met de inzet van bepaalde middelen (Oosten, 2014, p.85). Gedurende het ontwikkelen van beleid kan er drempels ten alle tijde zich voordoen, dat wil zeggen dat er een tekort is aan draagvlak bij de mensen die belast zijn met de werkzaamheden in het desbetreffende beleidsveld en gemeenschappen (Oosten, 2014, p.86). Beleid is niet alleen het samenstel van middelen en doeleinden, maar ook het antwoord op een probleem op een bepaald gebied, door doelgericht te denken en te handelen, oplossing brengen, te matigen of te vermijden binnen de gemeenschap (Hoogerwerf & Herweijer, 2014, p. 172).

Community Development

In 1992, tijdens een conferentie van de Verenigde Naties over *Environment and Development* zijn enkele begrippen ontwikkeld met betrekking tot duurzaamheid. Het begrip duurzaamheid wordt opgedeeld in twee begrippen nl: duurzame ontwikkeling en duurzame productie. Beide begrippen hebben een gespannen verband met elkaar, vanwege het feit dat er een balans is tussen de sociale, economische en omgevingsfactoren (Boegschoten, 2011, p.7). De interpretaties van hoe duurzaamheid kan worden bereikt, vallen echter uiteen in twee verschillende fasen die van nature leiden tot verschillende definities van duurzame ontwikkeling.

De twee fasen zijn (Bridger & Luloff, 1999, p.378):

1. De beperkte groei definitie: Op basis van ecologische criteria moeten contractuele regelingen worden gesteld. Met als doel het nastreven naar het maximaliseren van het economische rendement;
2. De definitie van brononderhoud: Duurzame ontwikkeling wordt aangeduid als de benadering van het onderhoud van hulpbronnen. Het gaat om het onderhoud van bestaande en toekomstige hulpbronnen in plaats van aanhoudende groei, dat zal leiden tot het minimaliseren van de menselijke impact op het milieu.

1.2.1 Duurzame gemeenschapsontwikkeling

Sustainable Development (SD) is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs: Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling dat voldoet aan de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties in hun eigen behoeften voorziening in te brengen (Brundtland, 1987, p. 41 in Bice, 2014, p. 67). Ontwikkeling is een manier van denken op de terugweg (Sachs, 1996: p.24 in Peeters, 1997: p.1).

Om aan de menselijke behoeften en streven te voldoen, is duurzame ontwikkeling in feite een veranderingsproces, waarbij de exploitatie van hulpbronnen, de richting van investeringen, de oriëntatie van technologische ontwikkeling en institutionele verandering zijn allemaal het huidige toekomstige potentieel verbetering (World Commission on Environment and Development, 1987 in Cörvers, 2007, p.7).

De pogingen om duurzaamheid op mondiaal niveau te bereiken gaat samen met de politieke en culturele moeilijkheden. Deze vormen een van de belangrijkste rechtvaardigingen voor duurzame gemeenschappen. Ook op het gebied van duurzame gemeenschappen beweren voorstanders dat methoden die op mondiale of nationale niveau worden ontwikkeld, de neiging hebben tot het voorkomen van gezamenlijke en gecoördineerde politieke actie (Yanarella & Levine, 1992, p.764 in Bridger & Luloff, 1999, p.380). Maar de problemen van coördinatie en samenwerking tussen politieke eenheden ongetwijfeld enorm zullen zijn bij de vereiste van verandering op macroniveaus. Ook worden beschuldigingen geuit naar die stap van duurzaamheid op macroniveau die voorstaan om milieuproblemen zo rampspoedig op te lossen. Dat is de noodzaak van mondiale ecologische planners in internationale organisaties die moeten samenwerken met nationale politieke elites en multinationale leiders om de

milieucrisis onder controle te houden
(Yanarella & Levine, 1992, p.764 in Bridger & Luloff, 1999, p.380).

1.2.2 De gedachtengang van duurzame ontwikkeling

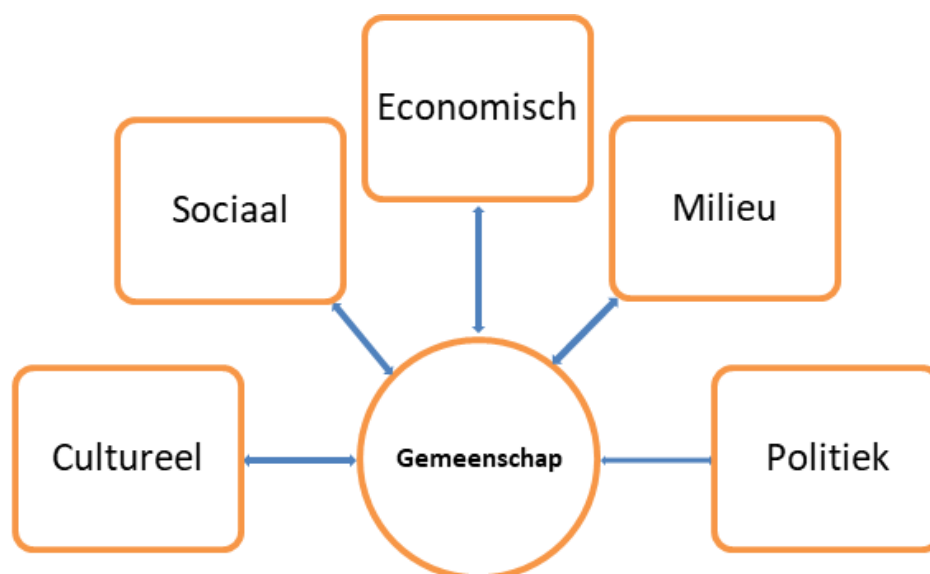
In de jaren 70 van de 20ste eeuw kreeg het gedachtegoed voor duurzame ontwikkeling een force nieuwe stimulans, toen de negatieve (bij) effecten van economische ontwikkeling zich uitgesproken aan het licht is gebracht. Zowel vanuit ecologisch als sociaal oogpunt, is het gerichte economische groeidenken éézijdig ter discussie ontstaan. Vooral op de wijze waarop natuurlijke hulpbronnen in de productieprocessen werden gebruikt, wordt er veelal kanttekeningen geplaatst. Voor de overheid en samenleving zijn er talloze ontevredenheid van zichtbare milieuproblematiek gepubliceerd (Cörvers, 2007, p.3). Het strijdperspectief lijkt minder ruimte te laten voor duurzaamheid in de bestaande situatie. In elk geval is toenemende groei een feit dat in elk geval gehandhaafd bekeken moet worden en toch geografisch beperkt zal blijven. De dominantie in de wereldpolitiek heeft in feite gezorgd voor het strijdperspectief in de ontwikkeling van het bevolkingsvraagstuk (Peeters, 1997, p. 9). De industriële samenleving en de daarin ontwikkelde levenswijze kwam ter discussie. Vervolgens bepleite een duurzame samenleving voor gericht minimale verstoring van ecologische processen, maximaal behoud van materialen en energie. Verder een bevolking waarin alleen de verliezen worden opgevangen, en een sociaal systeem voor de ontplooiing van elk individu (Goldsmith, 1972 in Cörvers, 2007, p.4). Sociale, ecologische en economische factoren moet in beschouwing worden genomen, om ontwikkeling duurzaam te laten zijn. Ook met de levende en niet-levende hulpbronnenbasis moet er rekening worden gehouden. Tenslotte moet er ook aandacht geschonken worden op zowel de korte termijn als lange termijn van duurzaam ontwikkeling (Cörvers, 2007, p.7).

1.3 Aspecten van gemeenschap ontwikkeling

In termen van participatie, *empowerment* en gemeenschaps capaciteit is gemeenschapsontwikkeling gerelateerd aan de ontwikkeling van verschillende sectoren, bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van het toerisme, gezondheid en veiligheid (Singh, et al; 2003 in Aref & Gill, 2010, p.157). Het is belangrijk dat de lokale gemeenschap met hun rol alle activiteiten beïnvloeden om steeds de ontwikkelingen duidelijker te maken. Dat wil zeggen dat lokale gemeenschappen zich op alle niveaus moeten organiseren om een effectievere rol in ontwikkeling en interactie met de overheid en andere stakeholders te kunnen spelen (Aref & Gill, 2010, p.155). Voor collectieve voordelen wordt gemeenschapsontwikkeling gezien als

bouw van sociaal kapitaal, door het gebruik van vaardigheid, kennis en strategie (Gilchrist, 2004 in Aref & Gill, 2010, p.157). De participatie van burgers binnen gemeenschappen kan bijdragen aan ontwikkelingen. De ontwikkeling van gemeenschappen legt de nadruk op de gemeenschap als een sociaal systeem, begrensd door geografische locatie (Talbot & Verrinder, 2005 in Aref & Gill, 2010, p.157). Ook is de ontwikkeling van een gemeenschap gekoppeld aan opbouw van gemeenschaps capaciteit bij gedeelde focus op capaciteitsopbouw naar een collectief participatieve kracht (William, 2004 in Aref & Gill, 2010, p.157). Daarnaast is gemeenschapsontwikkeling een aspect van alle geplande evaluatie met betrekking tot het welzijn van de gemeenschap. Gemeenschapsontwikkeling wordt ondernomen om gefragmenteerde structuren op te bouwen en te versterken (Frank & Smith, 1999 in Aref & Gill, 2010, p.157). Ook is de ontwikkeling van gemeenschappen een hulpmiddel voor lokale gemeenschappen om onvervulde behoeften te identificeren, maar ook om capaciteit en vaardigheden op te bouwen en kennis aan individuen in de gemeenschap over te dragen (Gilchrist, 2004 in Aref & Gill, 2010, p.157). Ontwikkeling van een gemeenschap is belangrijk om het vermogen tussen individuen, organisatie en groepen binnen gemeenschappen in verbinding te brengen (Chaskin et al, 2001 in Aref & Gill, 2010, p.157). Voor de overleving van lokale gemeenschappen bij gemeenschapsontwikkeling, zijn de volgende aspecten van belang (Aref & Gill, 2010, p.157):

Figuur 1.1 De aspecten die bijdragen aan gemeenschapsontwikkeling

Bron: *Five aspects of community development* gehaald uit Suansri (2004) in Aref & Gill, 2010, p.157

Bewoners in een gemeenschap kunnen samenkomen om het proces van gemeenschapontwikkeling te plannen, oplossingen te bedenken en actie te ondernemen om de ontwikkeling van sociale, economische, milieu- en culturele aspecten van gemeenschap te bevorderen (Hackett, 2004 in Aref & Gill, 2010, p.157). In bijlage 1, zijn de aspecten van gemeenschapontwikkeling uitgewerkt.

1.4 Social Licence to Operate

The SLO is defined as the “grant of permission to undertake a trade or carry out a business activity and is often complementary to legal licencing (Nielsen, 2013, p.1585 in Meesters & Behagel, 2017, p.273).

Deze definitie verwijst naar het acceptatieniveau dat bedrijven met hun activiteiten toestemming krijgen van de overheid, gemeenschappen die dichtbij de activiteiten staan en de totale samenleving.

Een ander definitie van *SLO* luidt: *SLO* is een contractuele basis voor de legitimiteit van een specifieke activiteit of project van een bedrijf (Demuijnck & FASTERLING, 2016, p.7).

Wie verleend *SLO*? De *SLO* wordt uitgegeven door de samenleving als geheel, onder ander: overheden, gemeenschappen en het publiek in het algemeen. Maar het zijn de lokale gemeenschappen in de dicht bijzijnde operatie gebieden die echter de belangrijkste actoren, die bevoegd zijn om de *SLO* verlenen en terug te trekken (Ali-Khan & Mulvihil, 2008 in Frezzatti, 2017). De *SLO* is geen onderhandelingsproces dat kan worden verleend door burgerlijke autoriteiten, politieke structuren of het rechtssysteem (Frezzatti, 2017). Maar het is belangrijk dat de verschillende actoren vertrouwen en kennis vereist bij het verkrijgen van *SLO* (Falck & Spangenberg, 2014, p.15). Het gaat namelijk om organisaties met zeer zichtbare zakelijke activiteiten, lange tijdshorizon, hoge blootstelling aan wereldwijde markten of een breed scala aan belanghebbenden die graag de praktijk beïnvloeden. Voor zakelijke succes is ‘*Social Licence to Operate*’ op lang termijn vereist (Vanclay, 2012 in Dare, Schirmer & Vanclay, 2014, p. 188). Sociaal licentie wordt verleend voor activiteiten, wanneer een organisatie legitiem wordt beschouwd, de organisatorische waarden en processen die eraan ten grondslag liggen. Verder ook voldoen aan de verwachtingen van stakeholders en maatschappelijke normen (Boutilier, 2011 in Dare, Schirmer & Vanclay, 2014, p. 188). Het concept van *Social*

Licence to Operate is van belang voor betrokkenen bij de effectenbeoordeling waarvan er twee wordt gepresenteerd.

Op de eerste plaats gaat het om de mate waarin een activiteit als sociaal wordt aanvaard, dat invloed kan hebben op de wijze waarop deze wordt uitgevoerd, namelijk het effect die het zal hebben (Williams & Schirmer, 2012 in Vanclay, 2014, p.188). Het is van belang dat conceptueel de verschillen die kunnen ontstaan tussen sociale veranderingsprocessen en de sociale gevolgen worden weerspiegeld. Ten twee gaat het om de overwegingen met betrekking tot *Social Licence to Operate* die van belang zijn voor de betrokkenheid van gemeenschappen en publieke participatieprocessen die voorkomen in het *Social Impact Assessment (SIA)*. SIA overweegt wanneer en hoe *Social Licence* kan toepassen in de praktijk of nieuwe ontwikkelingen brengen (Vanclay, 2013 in Vanclay, 2014, p. 188).

Social Licence to Operate wordt beschouwd als een enkelspel in onderhandelingen, waarbij licentie wordt verleend door alle leden binnen een gemeenschap op een bepaalde tijdstip en in de loop van de tijd door ervaringen, percepties en meningen van mensen opnieuw wordt onderhandeld (Thomson & Boutilier, 2011 in Vanclay, 2014, p. 189). Het is ook van belang te overwegen wat nodig is om op bepaalde situatie de *SLO* onafgebroken te verkrijgen (Vanclay, 2014, p.186). Op basis van de drie normatieve componenten van de *SLO*, onder ander: legimiteit, geloofswaardigheid en vertrouwen is het belangrijk dat het concept als ‘onafgebroken ‘licentie wordt beschreven. Daarnaast ook als verdere ontwikkeling van de vier model niveaus van *SLO*, waaronder intrekking, acceptatie, goedkeuring en psychologische identificatie (Thomson & Boutilier, 2011 in Vanclay, 2014, p.186). De *SLO* is een bedrijfsgerichte sociale constructie die duidelijke verbanden heeft met de theorie van in het bijzonder belanghebbers, die expliciet ingaat op moraal en waarden in het management van het bedrijfsleven (Vanclay, 2014, p. 190).

1.4.1 De uitvoering van *Social Licence to Operate*

Hoe werkt de *SLO*? Er zijn al mijnbouwbedrijven die erin geslaagd zijn om een *SLO* te gebruiken als een mechanisme om acceptatie te verkrijgen en relaties aan te gaan met aangrenzende gemeenschappen (Black, 2012, p. 20 in Thulpo, 2015, p. 15). In het traject van communicatie-, gemeenschapsbetrokkenheid- en projectmanagement personeel van industrieën komt de *SLO* gedeeltelijk naar voren. Het is de bedoeling dat industrieën met betrekking tot hun milieu- en sociale prestaties voor-onderzoekingen verrichten. Omdat maatschappelijke waarden en attitudes ten opzichte van de natuurlijke omgeving en industrieën negatief invloed hebben (Thomson & Joyce, 2006 in Hall et al, 2015, p.303).

Het concept geeft ook aan dat gemeenschappen, waaronder die in de geografische nabijheid van actieve activiteiten, de aard en eerlijkheid van de kosten en baten die verband houden met de ontwikkeling van de industrie van belang zijn. Daarnaast biedt *SLO* de mogelijkheid hoe de industrie reageert op de behoeften en druk van de samenleving (*International Council on Mining and Metals*, 2012 in Hall et al, 2014, p.303). Terwijl bij de opkomst van *CSR* er steeds meer nadruk wordt gelegd op het belang van het betrekken van gemeenschappen vanaf een zeer vroeg stadium bij complexe besluitvorming op milieugebied. Bij de meeste milieu- en sociale effectbeoordelingen, is inspraak van lokale gemeenschappen heel belangrijk. Het is een belangrijk onderdeel voor het opbouwen van sociaal kapitaal tussen ontwikkelaars, organisaties, gemeenschappen en andere belanghebbenden (Hall et al, 2015, p.304).

De voordelen voor het verkrijgen van *SLO* omvatten verbeterde bedrijfsreputatie, voortdurende toegang tot middelen, verminderde regelgeving, verbeterd concurrentievermogen op de markt, positieve effecten op de werknemers en belangrijker nog versterkte relaties met belanghebbenden (Vanclay & Esteves, 2009 in Vanclay, 2014, 189). Daarnaast heeft de nadelen ook kracht bijvoorbeeld als een bedrijf zijn licentie kwijtraakt. Zal het bedrijf geconfronteerd raken met de druk van belanghebbenden, namelijk aanvullende regelgeving toepassen in het licentie of beperkte markttoegang (Vanclay, 2014, p. 189). Voor het succesvol opzetten en uitvoeren van projecten is het behalen van de *SLO* een belangrijke voorwaarde. De *SLO* is een unieke samenvoeging van zowel de particuliere als de publieke belangen in industrieën voor de ontwikkeling en vervanging van hulpbronnen. Verder om meer bindende benaderingen van inspraak te stimuleren (Jay et al, 2007 in Hall et al, 2015, p.303). Voor een bredere en meer voortdurende deelname aan het planningsproces zal de *SLO*-proces kunnen zorgdragen, met het oog op het aangaan van een langdurige relatie met een bedrijf. Vanwege het feit dat de *SLO*-proces de potentie heeft om in ideale gevallen middelen en ondersteuning kan overwegen, middels informatie te verschaffen aan alle belanghebbenden. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen (Hall et al, 2015, p.304):

- Legale licentie: Het is een statisch recht om iets te doen dat wordt gebruikt door de overheid. De *SLO* weerspiegelt een veranderde kracht en kwaliteit van acceptatie en goedkeuring door gemeenschappen en belanghebbenden;
- Sociale licentie: Sociale licentie wordt gezien als een indicatie dat moet worden verdiend door de gemeenschap. Een indicatie kan een regelgeving zijn, die door een minimale gedragsnorm dat van een operatie verwacht mag worden, maar goedkeuring komt van gemeenschappen of belanghebbenden.

Daarnaast wordt het *SLO*-concept bekeken als een modieuze uitdrukking die zijn oorsprong vindt in de zakelijk praktijk. Vanwege het normatief oogpunt, is het concept sterk aan de theorie van het social contract, maar bevat ook een zodanig politieke dimensie (Demuijnck & FASTERLING, 2016, p.7).

1.4.2 De kerncomponenten van *Social Licence to Operate*

In de multinationale ondernemingen wordt *Social Licence to Operate* in toenemende mate gebruikt als antwoord op gemeenschapsbetrokkenheid en een zakelijk duurzaamheidsstrategie voor bedrijven (Meesters & Behagel, 2017, p.273).

Behalve in de mijnbouwindustrie wordt *SLO* recentelijk ook steeds overgenomen door andere economische sectoren, onder ander engerieproductie, landbouw en bosbouw (Moffat et al, 2016 in Meesters & Behagel, 2017, p. 274). De *SLO* wordt door mijnbouwbedrijven verwezen als onderdeel voor *CSR* (Hall et al, 2015 in Meesters & Behagel, 2017, p.274). Het doel is om *CSR*-waarden, waaronder aansprakelijkheid, geloofwaardigheid en transparantie voor de industrieën en belanghebbenden te verhogen of vast te stellen (Nelsen, 2006 in Meester & Behagel, 2017, p.274). De *SLO* wordt beschouwd als een terugwerking op uitnodiging naar betrokkenheid van gemeenschappen en democratische participatie van gemeenschappen die getroffen zijn door mijnbouwactiviteiten. Door het gebruik van nieuwe media en aandacht voor wereldwijd-lokale verbindingen, is het wereldwijde connectiviteit gaan toenemen. De toename heeft zich ontwikkeld, doordat de stemmen van door mijnbouw getroffen gemeenschappen veel meer invloed heeft gekregen in de besluitvorming en politieke processen voor minerale ontwikkeling (Prno & Slocombe, 2012, p.346). *Social Licence to Operate* biedt in grotere mate voor mijnbouwbedrijven minder sociale risico's en helpt bij het uitbreiden van operaties om verder te gaan zonder gemeenschapsconflicten. Dit geeft invulling van gemeenschappen voor het volledig profiteren van mijnbouwprojecten, door de toekenning van *Social Licence to Operate (SLO)* dat toepasselijk wordt overwogen bij de besluitvormingen. Afhankelijk van de diversificatie van de gemeenschappen dat deel uitmaken van mijnplanning, ontwikkeling en exploitatie, en plannen na sluiting. Mijnontwikkeling moet worden gezien als een netto voordeel voor de gemeenschap. En de communicatie tussen het mijnbouwbedrijf en de gemeenschap moet transparant en effectief zijn. De gemeenschap moet worden aangemoedigd om deel te nemen in beslissingen die directe gevolgen voor hen hebben (Thulpo, 2015, p.21-22).

1.4.3 Duurzame ontwikkeling in *Social Licence to Operate*

Het concept van duurzame ontwikkeling is nauw verbonden met het concept van Social Licence to Operate (Bice, 2014, p.68). Het recht om te opereren kan niet langer gelijkgesteld worden voor het sterk financieel resultaten van bedrijven. *CSR* voerde aan dat veranderende maatschappelijke verwachtingen, behoeften en zorgen van belanghebbenden op bedrijven moeten worden afgestemd, om hun exploitatierecht te verkrijgen en te behouden (Shocker & Sethi, 1973 in Bice, 2014, p.68).

De relevantie en legitimatie van bedrijfsvoering, wordt door dit recht ondersteund doormiddel van sociale contracten met de samenleving. Sociale vergunning van een bedrijf moet dicht bij de belangrijkste belanghebbenden worden gebracht met als verklaring dat een sociale vergunning, de eisen aan en verwachtingen voor een zakelijke onderneming die voortkomt uit buurten, milieugroeperingen, leden van de gemeenschap en andere elementen van de omringende wellevend samenleving (Gunningham et al, 2004, p. 307 in Bice, 2014, p.68). Sociale licentiegevers of stakeholders hebben niet alleen de criteria die ten grondslag liggen aan een sociale licentie die een absoluut mogelijk rol hebben, maar het concept van die licentie zelf (Bice, 2014, p.68). Kortom wordt een 'legitieme' sociale licentie om te werken verleend als te zijn wanneer vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming van tribale volkeren prioriteit is en waar belanghebbenden het recht en toegang hebben tot transparante informatie (Bice, 2014, p.68). Daarnaast wordt sociale licentie verleend waar open betrokkenheid en informatie-uitwisseling plaats vindt, maar niet een duidelijke connecties met betrekking tot sociaal goede praktijken (Bice, 2014, p.68). De operationele moeilijkheden en juridische problemen en met betrekking tot inheemse rechten van mensen, is het niet mogelijk om sociale licentie aan te schaffen en niet inzetbaar kan zijn in alle landen (Salim, 2004 in Bice, 2014, p.68). Sociale licentie en duurzame ontwikkeling hebben duidelijk gebrek aan criteria die dubbelzinnigheid weerspiegelen. In het ontwikkelingsproces is het begrip duurzaamheid operationeel bruikbaar. Het is de bedoeling dat duurzaamheid meer moet zijn dan alleen een uitdrukking van sociale waarden of politieke voorkeuren vervullen in wetenschappelijke zin. Anders zou een reeks meetbare definitie van duurzaamheid moeten komen met als specificatie, zoals: politieke voorkeuren of veronderstellingen over de menselijke natuur afspreken, dat individuen en groepen met sterk verschillende waarden en bij een concreet programma ontwikkelen die voldoen aan de criteria (Bice, 2014, p.68).

In definities en het gebruik van duurzame ontwikkeling of sociale licentie worden mijnbouwbedrijven geconfronteerd met een aantal groeiende vrijwillige initiatieven en

rapporten die verschillend zijn. Maar in het kader van verkrijgen of het behouden van een sociale licentie doormiddel van openbaarheid, zijn de meeste activiteiten gericht op naleving (Bice, 2014, p.69). Alhoewel *Social Licence to Operate* als kern mijnindustrie is, blijft het concept problematisch. Vanwege het feit dat bedrijven *SLO* zien als een belangrijke uitdaging, maar het operationele nut onduidelijk blijft (Owen en Kemp, 2013 in Bice, 2014, p.69). Daarnaast is de focus van het concept slecht ontwikkeld of afgewezen, waardoor bedrijfswinsten op korte termijn en aanhoudende onduidelijkheid toeneemt over wat een *SLO* is. Overigens is de vaagheid, gebrek aan criteria en meetbaarheid van *SLO* en duurzame ontwikkeling zorgwekkend. Vanwege het feit dat het raadzaam is om eerst naar de inzichten op operationeel niveau en toespraak rond deze twee concepten te herzien. Ook nagaan als er vooruitgang geboekt kan worden met betrekking tot een betere definitie dat meer tastbaar, betekenisvol en potentieel meetbaar criteria bezit (Bice, 2014, p.69). Bedrijven nemen een veel bredere aanpak van *SLO*, dat belangrijk is bij het verdienen en onderhoud ervan. De *SLO* wordt gecontextualiseerd als doel of de gewenste uitkomst voor duurzame ontwikkelingsactiviteiten. Duurzaam ontwikkeling wordt via de viervoudig bottom line direct gekoppeld voor het behoud van *SLO*. Voor zowel het behoud en behalen van de groeidoelestellingen moet er altijd gewerkt worden volgens de “quadruple bottom line- principes”. Met dit laatste wordt bedoeld dat het uitvoeren van de hoogste bestuursnormen, economische, sociale en milieuprestaties prioriteit geniet (Bice, 2014, p.70). Bedrijven kunnen *SLO* verkrijgen en behouden afhankelijk van de omschrijving en conceptualisering die ze geven aan duurzame ontwikkeling. Volgens de definitie van duurzame ontwikkeling dat wordt weerspiegelt in de Brundtland-traitie moet het aanpakken van de menselijke behoeften van heden en de toekomst intergenerationeel zijn in redevoering van bedrijven. Bijvoorbeeld uit het duurzaamheidsverslag van BHP Billiton 2007 zijn thema's behandeld, zoals: onze benadering van duurzaamheid; onze mensen' milieuverbintenissen; en *CSR*. In de rapporten zijn de verbanden tussen de definities van *SLO* en duurzame ontwikkeling zowel expliciet als impliciet. Daaruit associëren bedrijven met hun vermogen in goede duurzaamheidspraktijken om toegang te krijgen tot land en hulpbronnen, waarde te bieden voor gemeenschappen en te voldoen aan de verwachtingen van belanghebbenden. Daarnaast bieden deze bedrijven ook de economische waarde voor aandeelhouders (Bice, 2014, p.70). Het eerstvolgende hoofdstuk gaat over hoe goudmultinationals in samenwerking met de overheid *SLO* zal toepassen.

Hoofdstuk 2. Goudmultinationals, de overheid en de toepassing van en Social Licence to Operate

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen de definities van multinationale onderneming ofwel multinationals, *Corporate Social Responsibility (CSR)* en *Social Licence to Operate (SLO)* worden omschreven. *CSR* is een concept dat bedrijven in het bijzonder multinationale ondernemingen gebruiken om meer verantwoordelijkheid te hebben tijdens hun mijnbouwprojecten. *CSR* heeft zich verder ontwikkeld waarbij *Social Licence to Operate (SLO)* is gaan ontstaan voor een betere solidariteitstandpunt van gemeenschappen tegen mijnbouwbedrijven.

2.2 Goudmultinationale ondernemingen

Een economische eenheid die hoofdzakelijk tot doel heeft productiefactoren samen te brengen om goederen en diensten te produceren, die men aan de consumenten verkoopt wordt een bedrijf genoemd (Vanhaute, 2008, p.16). Het zijn bedrijven die winstgevende activiteiten ontplooiën buiten hun nationale grenzen als ‘multi-territoriale bedrijven’ of meestal als bedrijven die zich bezighouden met directe buitenlandse investeringen’ (Vanhaute, 2008, p.16). Deze bedrijven bestaan uit verschillende bedrijfstakken waarvan meerdere afdelingen zijn gevestigd in diverse landen over de hele wereld. Dit soort bedrijven worden multinationals genoemd. De term werd pas in 1960 bekendgemaakt door David Lilienthal (Desar, 2010, p. 6). Desar (2010) hield een speech in Carnegie Mellon University en in zijn speech benadrukte hij het verschil tussen directe investering en portfolio, en definieerde gelijk de term multinationals: “*Such corporations, which have their home in one country but which operate and live under the laws of other countries as well*”. Multinationals wordt gedefinieerd als bedrijven die hun thuis hebben in één land, maar die ook werken en opereren volgens de wetten van andere landen (Desar, 2010, p. 6). Bedrijven investeren in het buitenland indien ze beschikken over eigendoms-, locatie-, en internalisatie (Westerhuis, 2011, p.3). Echter, zijn het bedrijven die handelen in ontwikkelingslanden, die zich vooral richten op ontginnings- en grondstoffenindustrieën (Vanhaute, 2008, p.16).

Voor de bescherming van de economische situatie van ondernemingen, waarbij het reduceren van onzekerheden, aanhoudende groei en het behouden of vergroten van hun marktaandeel even belangrijk is als het nastreven van maximale winsten (Vanhaute, 2008, p.16).

Ook geven ondernemingen de voorkeur aan buitenlandse filialen, waar de ondernemingen ervoor kiezen specifieke bedrijfstroeven een bepaalde waarde te geven via externe markttransacties, zoals licenties (Vanhaute, 2008, p.16). Gelet op de economische ontwikkeling, hebben vele Multinationale ondernemingen (MNO's) jaarlijks de omvang en de winst van groter verkoopvolumes dan het volledige Bruto Nationaal Product (BNP)² in het ontwikkelingsland waar ze zijn gevestigd. Daarnaast beïnvloeden ze ook de economie en politieke macht van landen waarin ze opereren (Vanhaute, 2008, p.16).

2.2.1 Corporate Social Responsibility

In verband met conflict escalatie tussen multinationale ondernemingen en lokale gemeenschappen, roepen deskundigen, leidinggevenden, activisten en gemeenschapsleiders op dat bedrijven meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor de impact van hun activiteiten op externe belanghebbenden (Calvano, 2007, p.793). Vooral in ontwikkelingslanden zijn multinationals steeds vaker deel van publiek-private partnerschappen door de voortschrijdende globalisering (Hollander, 2014, p.1 in Stammers, 2016, p.11). Multinationals zijn in feite zodanig invloedrijk, waarbij sommigen zelfs belangrijker zijn dan de landen waarin zij zich hebben gevestigd (Business insider, 2011, in Stammers, 2016, p. 11). Vanuit *Corporate Social Responsibility (CRS)* oftewel Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is de samenwerking tussen overheden en multinationals een onmisbare schakel voor ontwikkelingen, waarbij er sprake is van publiek-private partnerschappen (Stammers, 2016, p. 11).

In het begin van de jaren vijftig werd de term “*Corporate Social Responsibility*” (*CSR*) voor het eerst gebruikt, waarbij de definities ervan sterk zijn gaan blijven contesteren. De kern van *Corporate Social Responsibility* is het idee dat de sociale verplichting en de sociale gevolgen op zakelijke succes wordt gereflecteerd (Bice, 2014, p.67).

Corporate Social Responsibility wordt omschreven als het totaal aan economische, wettelijke, ethische en filantropische (het ontwikkelingspotentieel van mensen) verantwoordelijkheden die een bedrijf heeft met betrekking op alle activiteiten die zij onderneemt (Prieto-Carrón et al., 2006, p. 977 in Stammers, 2016, p.24).

Een ander omschrijving van *CSR*, luidt als volgt *Corporate Social Responsibility* is een proces met als doel verantwoordelijkheid voor de acties van het bedrijf te omarmen en een positief

---

² Bruto Nationaal Product: sociale vooruitgang dat voornamelijk wordt afgemeten aan de groei van de welvaart van de samenleving (Veenhoven, 2008, p.2)

impact te stimuleren door zijn activiteiten op het milieu, consumenten, werknemers, gemeenschappen, belanghebbenden en alle andere leden van de publieke sfeer die ook als belanghebbenden kunnen worden beschouwd” (Tai & Chuang, 2014, p.2). *CSR* wordt door vier kerncomponenten beïnvloed, namelijk door verantwoordingsplicht, transparantie, concurrentievermogen en verantwoordelijkheid. Daarnaast zijn er ook vergelijkbare dimensies met betrekking tot bedrijfsreputatie, zoals emotionele aantrekkingskracht, werkplekomgeving en bedrijfsreputatie bij *CSR* (Tai & Chuang, 2014, p.3). In de context van internationale handel wordt het begrip *CSR* theoretisch en conceptueel overzichtelijk gemaakt dat voortvloeit uit de effecten van *CSR*-acties in het bedrijfsleven en zou kunnen worden gebruikt als een hulpmiddel (Tai & Chuang, 2014, p.3). *Corporate Social Responsibility* wordt beschouwd als een concept dat beschrijft hoe bedrijven sociale en milieuoverwegingen op vrijwillige basis integreren in hun bedrijfsvoering en in hun interacties met belanghebbenden. Tenslotte is het een toenemende ontwikkeling dat het succes zijn van elk bedrijf en de duurzaamheid ervan moet leiden tot maatschappelijk verantwoord investeringen (Thulpo, 2015, p.14).

2.2.2 Sociale verantwoordelijkheid en Buitenlands directe investering

Bij sociale verantwoordelijkheid en buitenlandse directe investeringen (BDI) gaat het om adequate compensatie voor de onvermijdelijke schade dat een internationaal bedrijf lokale gemeenschap oplevert. Het is de bedoeling dat lokale gemeenschappen op kort- en lang termijn ondersteund worden met de opbrengsten. *CSR* wordt daarom gezien als een blijvende invloed kracht voor ondernemingen, maar belangrijker op duurzame ontwikkelingsactiviteiten. Uiteindelijk moeten multinationale ondernemingen zich voorbereiden op internationale milieu en sociaal verantwoordelijk bewust zijn (Tai & Chuang, 2014, p.3).

De oriëntatie van maatschappelijke verantwoordelijkheid binnen bedrijven is gelinkt aan strategische sociale planning en waardecreatie voor de multinationals. De waarde creatie voor multinationale ondernemingen zijn (Tai & Chuang, 2014, p.13) :

- Het besef van de historische en institutionele dynamiek van plaatselijke gemeenschappen;
- De noodzaak van goede communicatie met lokale kiesdistricten;
- De mate waarin de bedrijfsvoering de sociale en economische bezittingen van de lokale bevolking beschermt en zelfs gemeenschappen verbetert. In de loop der tijd heeft de *CSR-concept* zich ontwikkelt tot dat de *SLO-concept* is ontstaan. Wat belangrijk is van deze twee concepten, is dat de doelen overeenkomen (Hall et al., 2015, p.304).

Het concept *SLO* zal uitgewerkt worden in de eerstvolgende paragrafen.

2.3 Overheden en de toepassing van *Social Licence to Operate*

Door de snelle industrialisatie van ontwikkelingslanden en de mondiale schaal waarop de economie zich vandaag uiteenzetten, heeft tot gevolg dat risico's zich verscherpen. Waarbij de regels, die de samenleving aan de economie toevertrouwen ook van belang zijn. Er is sprake van 'command-and-control'-functie van de overheid, maar de geschiedenis heeft ondertussen de beperkingen van die handelwijze aangeduid (Lopez, 2005 in Maenen, Rihoux & Marx, 2007, p.1). Regelgeving door de overheid en sociale normen kunnen echter op vele manieren ontstaan. Maar ook de regels en normen die elk persoon binnen een samenleving aan zichzelf en anderen verzoeken, kunnen zorgen voor ordening binnen de samenleving (Maenen, Rihoux & Marx, 2007, p.1). Overheidsactoren spelen slechts een faciliterende rol bij de regulering van het economische systeem op basis van overleg tussen diverse private actoren. De beleidsmodellen van de overheid die alternatieve vormen van regulering bevatten, wekken steeds meer interesse voor de traditionele gemeenschappen. Verder wordt de indruk gewekt door neoliberalisering, privatisering en deregulering van staten die zich wereldwijd terugtrekken waardoor multinationale ondernemingen vrij spel krijgen (Maenen et al, 2007, p.2). Hierdoor zou de economie tot een absoluut minimum gereguleerd moeten worden. Maar de rol van de overheid wordt beperkt tot het bewaken van de maatschappelijke veiligheid, het zorgen voor juridische zekerheid, en het voorzien in enkele publieke goederen zoals infrastructuur en onderwijs (Maenen et al, 2007, p.2). Omdat staten in de mondiale economie, zeker in minder ontwikkelde landen, hun autonomie niet langer kunnen handhaven, zouden staten zich moeten schikken naar standaarden en vereisten van mondiale economische waardeketen om internationale marginalisering te vermijden (Maenen et al, 2007, p.2). Staten moeten in staat zijn problemen in kaart te brengen wat bekend is als te zijn "wicked issues" op milieu, economisch en sociaal gebied. Deze problemen hebben complexe verbondenheid dat een gezamenlijk aanpak vereist, waarbij zowel het maatschappelijke middenveld, kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven betrokken moeten zijn (Ministerie van Buitenlandse zaken, 2016 in Stammis, 2016, p.10). In het derde hoofdstuk zal verder ingegaan worden op het bedrijfsleven met name multinationale ondernemingen.

De afgelopen decennia hebben fundamentele veranderende maatschappelijke verwachtingen invloed gehad op de manier waarop industrieën die betrokken zijn bij de ontwikkeling of winning van natuurlijke hulpbronnen, hun activiteiten wereldwijd uitvoeren. In toenemende mate eisen gemeenschappen meer betrokkenheid bij de besluitvorming rond dergelijke

operaties. Verder moeten betrokken industrieën de verwachtingen en eisen van gemeenschappen bij operaties naar behoren uitvoeren (Prno, 2013 in Moffat et al, 2015, p.477). Op het gebied van ontwikkeling en winning van hulpbronnen dat gepaard gaat met toenemende druk op de prestaties van de industrie en de daarmee gepaard gaande maatschappelijke acceptatie van dergelijke activiteiten wordt kort omschreven als *Social Licence to Operate (SLO)* (Moffat et al, 2015, p.477).

Mineral Development Agreement

Het licht dat de *SLO* moet uitstralen met betrekking tot de operaties moet komen van zowel het bedrijf als de lokale gemeenschap die de legitimiteit heeft om deze te verstrekken. Maar dit is echter niet het geval in de contextuele realiteit en de functionele operaties, waaronder met name de overheid en haar instellingen die een invloedrijke rol spelen bij het tot stand brengen van de organisatie van waaruit op wederkerig vertrouwen tussen belanghebbenden gebaseerde relatie kan worden geconstrueerd (Moffat et al, 2015, p.482). Afhankelijk van de soort mijnbouwactiviteit en de aard van werkzaamheden, variëren de benaderingen en de reacties op contracten die worden aangenomen tussen de belanghebbenden. Verder variëren de sleutelbeheer modellen, onder ander door de staat beheerd en tot lokaal of door de gemeenschap beheerde mijnbouwbronnen. Maar ook voor degenen die uitsluitend eigendom zijn van en beheerd worden door zakelijke belangen. Statisch kunnen mijn- en bosbouw echter een lange traditie van overheidseigendom en door de overheid geleid beheer vertonen op het gebied van juridisch bindende managementreacties (White & Martin, 2002, p.2 in Moffat et al, 2015, p.487). In antwoord op de juridische en politieke strijd van mijn- en bosbouw in de gemeenschappen, zijn de actieve activiteiten meestal niet in evenwicht met het ontplooiën van activiteiten in openbare gebieden, met name in de tropen. Dit alles wordt in de aard van de overeenkomst tussen de overheid en industrie in de praktijk op juridisch beleid vaak weerspiegeld. In de meeste gevallen maakt de mijnbouwsector gebruik van het sleutelbeheer model, zoals *Mineral Development Agreement (MDA's)* (Minerale Ontwikkelingsovereenkomsten). Het zijn de ontwikkelingslanden die het meest gebruik maken van deze wettelijke bindende overeenkomsten in relatie tussen de staat en de mijnbouwbedrijven. Verder zijn *MDA's* belangrijk instrumenten die nodig zijn voor het veiligstellen van de status van mijnbouwbedrijven (Banks, 2003 in Moffat et al, 2015, p. 489). Ook zullen de financiële en regelgevende principes die de wederzijdse rechten en verantwoordelijkheden van elke partij gedurende de hele ontwikkelingscyclus van mineralen, ontwerp en exploratie van projecten tot

exploitatie en uiteindelijk ontmanteling en rehabilitatie bepalen (Banks, 2003 in Moffat et al, 2015, p. 489).

De ontwikkeling van mineralen in vooral ontwikkelingslanden kan worden beschouwd als een potentiële weg naar nationale ontwikkeling en economisch welzijn. In de onderhandeling is er een grote mate van variatie, toepassing en kwaliteit van *MDA's* in de wereld (*Mineral Development Agreement*, 2002 in Moffat et al, 2015, p.489). Het zijn lokale administratieve en wettelijke kaders die de complexiteit van het maken van overeenkomsten kunnen vergroten. Het betekent ook dat er regelingen voor het delen van voordelen moet worden ontwikkeld op een manier die reageert op specifieke lokale en nationale perspectieven. Op basis van inzichten kan effectief de acceptatie van de ontwikkeling van lokale en nationale gemeenschappen worden bevorderd. Op hoog niveau moeten beide partijen, zowel industrie als de overheid echter een mechanisme ontwikkelen om de steun van burgers systematisch op te nemen in onderhandelings- en overeenkomstprocessen. Tenslotte is legitimiteit en sociale acceptatie of de sociale licentie (*SLO*) van de regelingen een cruciaal aspect (Moffat et al, 2015, p. 489).

Conflicten vanuit de lokale gemeenschappen

Lokale gemeenschappen die in de directe omgeving waar mijnbouwactiviteiten plaatsvinden wonen, worden direct geconfronteerd met de gevolgen van de mijnactiviteiten (Cörvers, 2007, pp.3-7). In de meeste gevallen zijn lokale gemeenschappen ontevreden over de ontginningsactiviteiten. De conflicten lopen meestal ook uit de hand, waar er vaak sprake is van mensenrechtenschendingen. Op grond hiervan is er sprake van niet- duurzame economische samenwerking, vanwege het feit dat de overheid na het verlenen van licentie geen effectieve controle houdt op de activiteiten van de multinationals (De Theije & Heemskerk, 2011, p.54). Met als gevolg herhaaldelijke conflicten tussen de bedrijven en de lokale gemeenschappen. Lokale gemeenschappen komen in opstand tegen de activiteiten van de Multinationale Ondernemingen, omdat zij zich beroepen op *de Corporate Social Responsibility (CSR)* en *Social Licence to Operate (SLO)* (Hall et al, 2015, p.304). Uit het concept van *CSR* is het concept *SLO* ontstaan dat wordt beschouwd als een enkelspel in onderhandelingen (Vanclay, 2014, p.189).

Hoofdstuk 3. De Overheid, Goudmultinationals en *Social Licence to Operate* in Suriname

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt er nagegaan wat het beleid is van de Surinaamse overheid en de twee voornaamste goudmultinationale ondernemingen nl. Rosebel Gold Mines/ Iamgold en Newmont Suriname LLC worden nader bekeken met betrekking de toepassing van *SLO* in Suriname.

3.2 Het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen

Het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen (NH) is het overheidsorgaan dat belast is metmet de zorg, het beheer van alle ontwikkeling van de in Suriname aanwezige hulpbronnen zoals energie, mijnbouw en water. Het ministerie heeft als doel om zoveel mogelijk financiële middelen te genereren voor de staatskas uit de mijnbouwsector door industriële activiteiten te stimuleren. Daarnaast zorgt het ministerie ook voor de sociaaleconomische ontwikkeling van de samenleving die moet kunnen beschikken over voldoende nutsvoorzieningen. Verder is het Ministerie verantwoordelijk voor het implementeren van een nationaal beleid van alle natuurlijke hulpbronnen, met uitzondering van het bosbeleid (naturalresources.gov.sr).

3.2.1 Het beleid ten aanzien van goudmultinationals in Suriname

De staatsinkomsten van Suriname heeft een goed vooruitzicht middels belastingsheffing en levert arbeidsplaatsen, dankzij de goudraffinaderijen. In de toekomst zal de productiesector grotere voordelen voor Suriname moeten leveren door betere contracten met buitenlandse bedrijven en grootschallige Surinaamse goudbedrijven te sluiten. In het bijzonder wat betreft overheids- en deviezeninkomsten, werkgelegenheid en inputs van deze producties. De planning en monitoring van deze productiesector zal in de komende periode geschieden vanuit een speciaal mineraalinstituut. Op basis van het bovenstaande is het beleid ten aanzien van de goudsector geformuleerd:

De centale en lokale overheden zien erop toe dat zowel de grootschallige als de kleinschalige goudwinning, die vrijwel uitsluitend voor de export produceren, een zo hoog mogelijk 'behoudspercentage' hebben, plannen met de bedrijven in de goudsector het terugdringen van milieu-regelingen, duurzaam beheer van de verdiensten uit de goudsector (NOP, 2017-2021, p 86). Verder zal in het beleid de volgende uitkomsten uitgewerkt worden in resultaten- en actieprogramma's van desbetreffende ministeries en instituten:

1. De goudsector heeft een optimaal ‘behoudspercentage’ er is transparantie, controle op bestaande en nieuwe contracten met multinationale goudondernemingen en de rest van de sector is geformaliseerd;
2. Kleine en middelgrote ondernemingen in de goudsector zijn geformaliseerd;
3. Toepassing van milieuverantwoorde productietechnieken van bedrijven in de goudsector die schade heeft aan het milieu, teruggedringen en deze bedrijven rehabiliteren het milieu zoals gepland met de centrale en lokale overheden;
4. En de verdiendsten uit de goudsector worden duurzaam beheerd door de centrale en lokale overheden die een prudent fiscaal beleid voeren, een verantwoorde investeringsstrategie uitvoeren en mede op basis van de aangepaste wettelijke regelingen sparen (NOP, 2017-2021, p. 87).

3.2.2 Het directoraat Geologisch Mijnbouwkundige Dienst

De Geologisch Mijnbouwkundige Dienst (GMD) is het instituut dat onderdeel is van het Ministerie van NH. Het is de dienst die verantwoordelijk is voor het bewegen van de mijnbouw in zijn algemeenheid. GMD inventariseert de in Suriname voorkomende delfstoffen, en biedt advies aan het ministerie van NH met betrekking tot mijnbouwrechten en de controle. Het duurzaam ontwikkelen van de minerale sector moet op zodanige wijze, dat daaruit optimaal opbrengsten voor de Staat worden verkregen, waarbij de toegevoegde waarde van Suriname stijgt. In Suriname is het duurzaam ontwikkelen van mineralen krachtig met uitzondering van koolstofwaterstoffen. Vanwege het feit dat de overheid de mogelijke ontwikkeling ter hand neem of in joint-venture verband opereren tot welzijn en welvaart op zowel economische, sociaal als maatschappelijk vlak voor de Surinaamse natie (naturalresources.gov.sr)

3.3 De voornaamste goudmultinationale ondernemingen in Suriname

In Suriname zijn Rosbeld Gold Mines (RGM) ofwel IAMGOLD en Newmont Suriname binnen de goudsector de belangrijkste spelers. In 2013 heeft Suriname met IAMGOLD de overeenkomst getekend voor participatie in een tweede mijn exploitatie. Het is een overeenkomst dat via Grassalco al door concessierechten inkomsten uit de samenwerking tussen Suriname en IAMGOLD heeft opgeleverd (naturalresources.gov.sr). In 2004 heeft Newmont die manager is van Surgold exploitatie recht voor goud en andere delfstoffen gekregen (Merian Project Final ESIA Executive Summary (MPFES), 2013, p.11).

3.3.1 Iamgold /Rosebel Gold Mines Suriname

In Suriname is Iamgold/Rosebel Gold Mines (RGM) in 2004 gestart met de commerciële goudwinning in het district Brokopondo. Op basis van de mijnbouwovereenkomst van 2003 tussen Suriname en Cambior Inc en Grasshopper Aluminum Company NV (Grassalco) vindt de goudwinning plaats. In 2006 nam de Iamgold corporation de RGM over van Cambior. Voor de uitbreiding van de RGM werd in 2013 een andere overeenkomst gesloten. De uitbreiding vestigt een jointventure waarbinnen RGM voor 70% deelneemt en Suriname voor 30 procent bij volledige betaling. In het kader van uitbreiding heeft onlangs RGM extra concessie voor exploitatie en exploratie verkregen, waardoor de vooruitzichten zijn verbeterd. Op circa 4,2 mln ounces zijn de goudreserve getaxeerd, voor een productie van 11 tot 13 jaar. Hiernaast zijn er voorzieningen door het bedrijf getroffen om de uitgemijnde gebieden te herstellen, waarvoor USD 50 mln is uitgetrokken. Ook wordt er voorzien in het opzetten van kwekerijen voor de productie van bomen, die in de uitgemijnde gebieden zullen worden geplant om het ecologische evenwicht te hervatten (NOP 2017-2021, p. 84-85).

3.3.2 Newmont Suriname LLC

Newmont is de manager van Surgold, en Surgold beheert en opereert het Merian goudproject in het *Paamaka* gebied. In 2007 heeft Surgold het recht tot exploitatie aangevraagd. De afgifte is afhankelijk van een delfstoffen overeenkomst die momenteel wordt bestudeerd en in afwachting is van goedkeuring door de Surinaams overheid (MPFES), 2013, p.11).

3.4 Iamgold / Rosbel Gold Mines Suriname en *Social Licence to operate*

De filosofie van *Zero Harm* is een filosofie en visie die richting geeft aan alle operatie en activiteiten waaronder Iamgold opereert. Deze filosofie houdt in dat Iamgold voortdurend zal streven om de hoogste normen op het gebied van menselijke gezondheid en veiligheid te bereiken. Verder streeft Iamgold ernaar om impact op het milieu te minimaliseren en samen te werken met alle lokale gemeenschappen. Het bedrijf werkt hard eraan om zijn verplichtingen na te komen door transparant partnerschappen te ontwikkelen met landen, gemeenschappen, ngo's waar binnen zij opereren en belangrijker nog de medewerkers in het bedrijf. Met behulp van *CSR-programma's* wordt de visie en inspanningen van het bedrijf ondersteunt om een leidende rol te spelen binnen de samenleving (IAMGOLD, 2019, p.10).

Tenslotte heeft Iamgold een lange bedrijfsgeschiedenis op het gebied van duurzaamheid op gerichte operaties, waarbij een deel van de operationele veerkracht geworteld is in sterke

duurzaamheidspraktijken en sterke organisatiecultuur om *CSR*-programma's te ondersteunen (IAMGOLD, 2019, p. 5).

3.4.1 Corporate Social Responsibility en Iamgold

De mijnbouw staat er niet bij stil dat de duidelijke en concrete toezeggingen van de *Sustainable Development Goal's (SDG's)* van de Verenigde Naties (VN) onder ander de milieu- en sociale effecten, bescherming van de gezondheid en veiligheid van alle medewerkers en lokale gemeenschappen beperkt blijven door de economische ontwikkeling. Anderzijds genereert Iamgold met operationele activiteiten werkgelegenheid, winst en economische groei in ontwikkelingslanden. Het bedrijf werkt eraan om zoveel mogelijk in partnerschap met overheden en ngo's om de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN te bevorderen. Op basis hiervan wordt het *CSR*-programma door het team van gemeenschapsrelaties en coördinatie van locatiebeheer onder controle gehouden. Het team van gemeenschapsrelaties zijn bedoeld om gemeenschapsinitiatieven, de behoeften en prioriteiten van de lokale gemeenschappen te indentificeren door zelf in contact te treden met de gemeenschappen in kwestie. Gemeenschapsinitiatieven zijn investeringen die variëren in omvang, financiering en impact. Het zijn grootschalige investeringen van legale projecten in de gemeenschap. Deze zijn ontworpen om de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN te bevorderen en veerkracht van de lokale gemeenschappen te vergroten (IAMGOLD, 2019, p.11).

3.4.2 Social Licence to Operate in beleid van Iamgold

De aard van het bedrijf weerspiegelt de duurzaamheid van de Iamgold-benadering. Het zijn multinationals die kapitaalintensief alleen over lange perioden rendement kunnen behalen. Het is heel belangrijk dat deze bedrijven namelijk 'multinationals' over diezelfde tijdshorizon gericht op het veiligstellen en behouden van *Social Licence to Operate*. *SLO* vereist aanhoudende en consistente investeringen in programma's om de impact van alle activiteiten te identificeren, beheren en te beperken. Verder draagt de *SLO* ook bij aan om de gemeenschappen en belanghebbenden die zijn getroffen bij activiteiten die verder gaan dan de wettelijke minimum te beschermen. Tenslotte moeten gemeenschappen ook profiteren van de voordelen van initiatieven die kunnen blijven bestaan tot ver na de levensduur van de operatie die de multinationals opleveren (IAMGOLD, 2019, p.5).

3.5 Het beleid van Newmont Suriname voor gemeenschapontwikkeling

Alhoewel de regering de plicht heeft om de mensenrechten te beschermen en te respecteren, hebben bedrijven een overeenkomstig verantwoordelijkheid om de rechten van de mens te

respecteren, inclusief de rechten van de tribale volkeren. In 2014 heeft Newmont formeel alle principes met betrekking tot het respecteren van de mensenrechten binnen haar bedrijfsbeleidskader erkend (D'Esposito, 2017, p.2). Daarnaast maakt het bedrijf gebruik van het Milieu- en Sociale Effecten Rapportage proces) (MSER die samenhangt met de richtlijnen van het Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS). Het is een proces die overzicht geeft over het identificeren van belangrijke projectgevolgen, projecten. En beschrijft de belangrijkste mitigerende maatregelen en beheersplannen van Surgold. Het bedrijf heeft opzich genomen de implementatie van het bouwen, beheren en sluiten van projecten op een milieu- en sociaal verantwoordelijke wijze. Deze zijn in overeenstemming met de bedrijfsbeleidsrichtlijnen van Surgold en Newmont en internationale beste praktijken (MPFES), 2013, p.11).

De plannen voor gemeenschapontwikkeling van Newmont NV

Het opbouwen van de samenwerkingsrelaties heeft betrekking op het proces van informatie- en kennisuitwisseling van belanghebbenden, in het bijzonder gemeenschappen. Het gaat om de zorgpunten en verwachtingen van belanghebbenden die tract te begrijpen en daarop reageren. Het betrekken van belanghebbenden is een essentieel onderdeel van het MSER-proces. Verder wordt er gekeken naar het garanderen, dat de inzichten en de zorgpunten van belanghebbenden in overweging worden genomen in het projectontwerp en de projectplanning (MPFES), 2013, p.13). Een heel belangrijk ontwikkelingsproces van Newmont NV is dat in de planning en reikwijdte en detail niveau voor de MSER, basisgegevens worden verzameld over het milieu en de sociale omstandigheden waarvoor de consultatie en participatie van gemeenschappen wordt uitgevoerd. In juni 2012 werd er omvatten openbaarmaking en publieke commentaar geleverd op het concept MSER-verslag met betrekking tot de activiteiten voor het betrekken van de belanghebbenden. Geleidelijk zijn de resultaten van de milieueffectenrapportage gepresenteerd op publieke bijeenkomsten in Paramaribo, Moengo en Langa Tabiki. De belanghebbenden in de bovengenoemde gebieden kregen de gelegenheid om commentaar te geven en mening te uiten over het project. Verder is er voor de gemeenschappen in het Pamaka gebied extra bijeenkomsten gehouden voor de verdere toelichting over de milieueffectrapportage, het project en de exploitatie- en constructiefase (MPFES), 2013, p.13).

3.5.1 Conflict tussen Iamgold Suriname en ondernemers Nieuw Koffiekamp

In het district Brokopondo zijn er twee protocollen getekend ter ondersteuning van de ondernemers. Op vrijdag 17 januari 2020 heeft de ondertekening plaats gevonden tussen de overheid (het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen en Regionale Ontwikkeling), het

traditioneel gezag, Iamgold/ Rosebel Gold Mine en verenigd in Makamboea en Kamp Mining. De ondernemers (goudzoekers) mogen op basis van deze overeenkomsten werkzaamheden verrichten in de toegewezen gebieden. Het is namelijk een stuk effort voor vertrouwen dat gekweekt is een samenwerking aan te gaan met gemeenschappen. Verder gaat het om een opgebouwde relaties voor de toekomst en een stevige basis dat moet worden omgezet in duurzaamheid, wederzijds vertrouwen en respect om maximale voordeelen te halen. De ondertekening houdt ook in dat partijen aan de voorwaarden moet houden zoals veiligheid- en milieuvoorschriften. Maar belangrijk is dat een deel van de genereerde inkomsten uit de goudwinningactiviteiten een bijdrage moet zijn voor de gemeenschapontwikkelingsprojecten te Nieuw Koffiekamp. Tenslotte is de ondertekening een belangrijke basis voor de ordening van de goudsector in het gebied (naturalresources.gov.s).

3.5.2 Conflict tussen Newmont Suriname en Paamaka gemeenschap

Zaken bleken niet goed te gaan zoals de bewoners van het Paamaka- gebied had verwacht in de twee jaren nadat de Paamaka-gemeenschap een samenwerkingsovereenkomst heeft getekend met het goudbedrijf Newmont. Vanwege het feit dat de multinational de uitvoering van projecten in ontwikkeling, zich niet heeft gehouden aan de overeenkomst en eigen beslissingen nemen. Volgens de multinational zou de Paamaka- gemeenschap zijn aangedrongen dat de gemeenschap een organisatie met juridische basis oprichten waarmee verder gewerkt zal worden. Verder omdat de multinational samen met Paamaka-gemeenschap evaluatie wordt gedaan voor de gekozen projecten. Daarnaast wordt er ook voor een vlotte verloop van zaken uitgebreide consultatie en overleg met belanghebbenden, inclusief het traditioneel gezag gehouden. Maar de Paamaka- gemeenschap gaat ervan uit dat de multinational de Stichting Duurzame Ontwikkeling Paamaka (DOP), die het traditioneel gezag vertegenwoordigt ook zal erkennen. De Stichting is het uitvoerende orgaan en heeft mandaat om namens de gemeenschap onderhandelingen aan te gaan. Overeenkomsten van projecten worden uitgevoerd nadat aan de bel wordt getrokken of wanneer een project in het belang is van de multinational, aldus de Paamaka- gemeenschap. De multinational op zijn beurt geeft aan dat er wordt gewerkt op basis van de prioriteiten die de gemeenschap zelf heeft gesteld (De Ware Tijd, 21 augustus, 2018).

Hoofdstuk 4. Onderzoeksresultaten en analyse

4.1 Inleiding

Dit laatste hoofdstuk gaat over de onderzoeksresultaten en analyse van het onderzoek. In de eerste paragraaf wordt uitgebreid ingegaan op de resultaten van het onderzoek. Vervolgens wordt in de tweede paragraaf de analyse van het onderzoek gepresenteerd.

4.2. Methodische verantwoording

Voor dit onderzoek zijn de volgende onderzoeksmethoden en strategieën toegepast. Een literatuuronderzoek waarbij wetenschappelijk documenten en artikelen over duurzame ontwikkeling en *SLO* is geraadpleegd wetenschappelijke artikelen, websites, literatuur en documenten geraadpleegd.

Hiernaast is er ook een deskresearch gedaan. Dit wordt gedefinieerd als ‘onderzoek vanachter het bureau’ waarbij het gaat om het verzamelen en analyseren van gegevens die al beschikbaar zijn (van Zee & Westerkamp, 2003, p.1). Voor dit deel van het onderzoek is gebruikgemaakt van beschikbare informatie uit documenten en websites van overheidsinstanties en de betrokken bedrijven. Dit onderzoek heeft plaats gevonden in de periode vanaf van het jaar Januari 2020 tot Oktober 2021.

4.3. Resultaten en analyse van het onderzoek

In deze paragraaf is de uitkomst van het onderzoek naar de toepassing van *Social Licence to Operate* met betrekking tot de bevordering van *community development* geanalyseerd.

4.3.1 *Social Licence to Operate* en *Corporate Social Responsibility*

Uit het concept van *CSR* is het concept *SLO* ontstaan dat wordt beschouwd als een enkelspel in onderhandelingen (Vanclay, 2014, p.189). Ook dit concept (*SLO*) heeft een vorm van solidariteit standpunt voor gemeenschappen tegen mijnbouwactiviteiten. Binnen *CSR* wordt de nadruk gelegd op de verantwoordelijkheid die elk onderneming ofwel multinational opzicht moet nemen bij alle activiteiten. Het gaat erom dat er rekening moet worden gehouden met het milieu en belanghebbenden, vooral gemeenschappen in de directe omgeving. Het doel van de *SLO* is om industrieën die invloed hebben op het milieu- en sociale prestaties, vooronderzoekingen moet verrichten alvorens ze activiteiten ontplooiën. Een ander doel is om meer bindende benaderingen van inspraak te stimuleren, waarbij er sprake zal zijn van voortdurende deelname aan het planningsproces, met het oog op het aangaan van een langdurige relatie

tussen ondernemingen en gemeenschappen. Verder weerspiegelt de *SLO* een veranderde kracht, kwaliteit van acceptatie en goedkeuring van gemeenschappen en belanghebbenden. De *SLO* is een indicatie, bijvoorbeeld een regelgeving, die door een minimale gedragsnorm dat operatie verwacht mag worden, maar goedkeuring komt van gemeenschappen en belanghebbenden. Het aannemen van *SLO*-processen is afhankelijk van cultuur-, politieke- en milieu aspecten. De *SLO* biedt de kans op transparante en effectieve communicatie, door deelname en wederzijds communicatiesproces tussen multinationals en lokale gemeenschappen. Er zal dan sprake zijn van een win-win situatie, waarbij gemeenschappen volledig kunnen profiteren van mijnbouwprojecten. Op grond hiervan kan gezegd worden dat de *SLO* sterk samenhangt met de gedachten van duurzame ontwikkeling. Bijvoorbeeld de milieubewegingen, maar de ontwikkeling van natuurlijke hulpbronnen in vooral ontwikkelingslanden worden beschouwd als een potentiële weg naar ontwikkeling en economische welzijn van gemeenschappen. Het betekent dat lokale gemeenschappen zich op alle niveaus moeten organiseren om een effectievere rol in ontwikkeling en interactie met de overheid en stakeholders moeten volgen.

4.3.2 Het verband tussen van (duurzame) gemeenschapontwikkeling, *Corporate Social Responsibility*, *Social Licence to Operate* en multinationale ondernemingen

Het ontwikkelingsvraagstuk van gemeenschappen in de wereld heeft de dominantie van politiek in feite gezorgd voor ongelijkheden in de samenleving. Dit heeft namelijk bijgedragen aan de ontstane discussies in de industriële (multinationals) samenleving en de daarin ontwikkelde levenswijze. Hierbij pleit elke samenleving voor gerichte minimale verstoring van ecologische processen, maximale behoud van sociale- en ecologische systeem en hulpbronnen. De drie laatstgenoemde zijn allemaal economische factoren die kunnen bijdragen voor een duurzame ontwikkeling binnen gemeenschappen. Duurzame ontwikkeling is bedoeld om de menselijke behoeften van het heden en de toekomst integer aan te pakken door multinationals. Verder is gemeenschapontwikkeling gerelateerd aan de ontwikkeling van verschillende sectoren door participatie, empowerment en gemeenschaps capaciteit. Ook zijn deze drie laatstgenoemde sectoren afhankelijk van de relatie tussen gemeenschappen, multinationals en overheid. Wat betreft de relatie tussen gemeenschappen en multinationals zijn er concepten ontwikkeld die onmisbaar zijn in de ontwikkeling van gemeenschappen namelijk het concept *CSR*, waaruit het concept *SLO* verder is ontwikkeld. Het is de bedoeling dat gemeenschappen op kort-en lang termijn ondersteuning verdienen uit de opbrengsten van multinationals. Echter wordt *CSR* gezien als een blijvende invloed kracht voor ondernemingen met betrekking tot

duurzame ontwikkelingsactiviteiten. Daarentegen wordt het *SLO* ook ervaren als legitimiteit die multinationals moeten krijgen van lokale gemeenschappen. Het gaat om de wijze waarop op specifieke regelingen voordelen werpen voor lokale en nationale perspectieven. Maar afhankelijk van de inzichten kan effectief de acceptatie van de ontwikkeling van lokale en nationale gemeenschappen worden bevorderd. Tenslotte kan de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen door multinationals in ontwikkelingslanden worden beschouwd als een potentiële weg naar nationale ontwikkeling en economische welzijn van gemeenschappen.

4.4 Analyse van het onderzoek

In het onderzoek wordt aangegeven dat de twee concepten die zijn ontwikkeld voor multinationale ondernemingen, specifiek zijn voor een beter verstandhouding tussen gemeenschappen, overheden en multinationale ondernemingen. Het gaat om de twee concepten namelijk *Corporate Social Responsibility* en *Social Licence to Operate*. *SLO* is ontwikkeld uit het *CSR*, maar hebben beiden één zelfde doel voornamelijk om uiteenlopende conflicten te voorkomen tussen multinationals en lokale gemeenschappen.

CSR gaat ervan uit dat het belang van betrokken gemeenschappen met betrekking tot de sociale verplichting en de sociale gevolgen op zakelijke succes worden weerspiegeld. Kortom gaat het bij *CSR* om verantwoord ondernemen van elk multinational die er moet wakken voor verantwoordingsplicht, transparantie, concurrentievermogen en verantwoordelijkheid op elk gebied. Daarentegen gaat *SLO* vanuit het acceptatieniveau van multinationals bij gemeenschappen in directe omgeving van bedrijfsactiviteiten. Hiermee wordt bedoeld dat lokale gemeenschappen toestemming moeten geven alvorens multinationals naast de vergunning die ze verkrijgen van overheid effectief in gebruik kunnen nemen. Het *SLO* is wel geen onderhandelingsproces dat gebruikt kan worden door de politiek structuren, burgerlijke autoriteiten en het rechtssysteem, met uitzondering van de verdragen van de rechten van mens. De acceptatie van *SLO* is een grote uitdaging, als er wordt gelet op onduidelijkheid van het operationele nut ervan. Bovendien, blijkt over het algemeen dat multinationale ondernemingen onzeker zijn over *SLO* is voor bedrijven.

De overheid heeft naast het uitgeven van vergunning, slechts een controlerende taak en ordening op activiteiten van multinationals. Het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen is het orgaan dat belast is met het beheer van alle ontwikkeling van de in Suriname aanwezige hulpbronnen (goudsector), maar haar controlemechanismen worden niet adequaat ingezet om de sector te reguleren

In Suriname zijn Iamgold en Newmont de grootste goudmultinationale ondernemingen die recht hebben goud activiteiten te ontplooiën. Middels deze exploitatie recht genereert het ministerie zoveel mogelijk financiële middelen voor de staatskas. Het ministerie heeft voor de controle en beheersen van de goudsector met betrekking tot de exploitatie recht dat is verleend aan de multinationale ondernemingen. Het geformuleerde beleid t.a.v deze sector luidt: *De centrale en lokale overheden zien erop toe dat zowel de grootschallige als de kleinschalige goudwinning, die vrijwel uitsluitend voor de export produceren, een zo hoog mogelijk 'behoudspercentage' hebben, plannen met de bedrijven in de goudsector het terugdringen van milieu-regelingen, duurzaam beheer van de verdiensten uit de goudsector* (NOP, 2017-2021, p 86). Zoals het beleid geformuleerd is zou er sprake moeten zijn van het duurzaam ontwikkelen van de goudsector.

De multinationale ondernemingen, namelijk Iamgold en Newmont zijn zich ervan bewust dat zij ontwikkelingen moeten stimuleren op verschillende gebieden in de Surinaamse samenleving. Iamgold maakt gebruik van *CSR*-programma's om de visie en inspanningen van het bedrijf een leidende rol te geven binnen de sameleving. Maar belangrijker om haar verplichtingen na te komen door te onderhandelen met de overheid en gemeenschappen. Daarnaast maakt het bedrijf ook gebruik van de *SLO*-programma's om aanhoudende en consistente investeringen te plegen. Verder ook de gemeenschappen en belanghebbenden die zijn betrokken bij haar activiteiten verder te stimuleren. Newmont daarentegen maakt niet specifiek gebruik van de *CSR* en *SLO* programma's. Het bedrijf probeert zich zoveel mogelijk te houden aan alle formele principes met betrekking tot het respecteren van de mensenrechten binnen haar bedrijfsbeleidskader.

Conclusie

Het is van eminent belang dat de overheid activiteiten van multinationals regulariseren, vanwege het feit dat de overheid de beschikkingsmacht heeft, maar ook multinationals moeten rekening houden met de rechten van de mens gedurende exploitatieprocessen binnen woongebieden van gemeenschappen. De overheid en multinationals moeten instaat zijn effectieve relaties onderling te onderhouden om collectieve doelen te behalen. Ook de (lokale) gemeenschappen en verschillende actoren moeten betrokken worden om collectieve doelen te bereiken. Om de collectieve en specifieke doelen te verwezenlijken, is duurzame samenwerking tussen de overheid en multinationals en gemeenschappen van belang. Voor de vruchtbare samenwerking is de *Corporate Social Responsibility (CSR)* ontwikkeld. Vervolgens is uit het *CSR*, de *Social Licence to Operate (SLO)* ontwikkeld voor het in balans brengen van de relatie tussen gemeenschappen en multinationals. Ter beantwoording van de hoofdvraag dat luidt als volg: ***Hoe kunnen goudmultinationals bijdragen aan het bevorderen van community development door het toepassen van Social Licence to Operate?***

Uit eerder gedaan onderzoek is gebleken dat in de goudwinning conflict en wanorde verklaard wordt als de informele aard van de sector. Vanwege het feit dat de controle op wet- en formele regelgeving veel te wensen over laat. De overheid op haar beurt onderhandelt met slechts één partij, maar beperkt mededeelt in de winst en het bedrijf zelf mag beslissen. Terwijl op grond van internationale normen, multinationals de plicht hebben aandacht te besteden aan veiligheid en gezondheid van elke individu. Multinationals kunnen hun verplichtingen nakomen als er gebruik wordt gemaakt van de *Corporate Social Responsibility (CSR)* concept. Iamgold maakt gebruik van zowel *CSR* concept als *SLO* concept in haar beleidsprogramma's. Terwijl Newmont zicht houdt aan de afspraken die zijn gemaakt in haar exploitatie recht en mensenrechten schending. Deze twee concepten zijn ontwikkeld voor het in balans brengen van de samenwerking tussen de overheid en multinationals en gemeenschappen. Het *SLO*-proces draagt zorg voor het aangaan van een langdurige relatie met een bedrijf, voor een bredere en meer voortdurende deelname aan het planningsproces. Omdat het *SLO-proces* de potentie heeft om in ideale gevallen middelen en ondersteuning kan bieden, door informatie te verschaffen aan alle belanghebbenden. Kortom wordt het *SLO* gebruikt om antwoord te geven op gemeenschapsbetrokkenheid en een zakelijke duurzaamheidsstrategie voor ondernemingen. Het zijn ook factoren, zoals legitimiteit, geloofwaardigheid en vertrouwen die naast toestemming verwijzen naar het *SLO-concept*. Deze factoren bieden ondersteuning op het gebied van betrokkenheid van gemeenschappen, meerdere autoriteiten, instanties, NGO's

en bedrijven voor een effectieve evenwichtige samenwerking. In de zakelijke praktijk wordt *SLO* gemerkt als een modieuze uitdrukking, dat vanwege het normatief oogpunt sterk aan de theorie van het social contract zodanig politiek dimensie bevat. *SLO* wordt erkent, wanneer een mijnbouwbedrijf een duurzame relatie heeft met de lokale bevolking, teneinde zij haar operationele activiteiten mag uitvoeren. Andere factoren die ook relevant en de basis vormen voor *SLO* binnen mijnbouwbedrijven zijn:

- Milieueffecten mogen geen onaanvaardbaar risico vormen voor geassocieerde gemeenschappen;
- Mijnontwikkeling moet worden gezien als een netto voordeel voor de gemeenschap. Afhankelijk van de diversificatie van de gemeenschappen dat deel uitmaken van mijnplanning, ontwikkeling en exploitatie, en plannen na sluiting;
- En de communicatie tussen het mijnbouwbedrijf en de gemeenschap moet transparant en effectief zijn. De gemeenschap moet worden aangemoedigd om deel te nemen in beslissingen die directe gevolgen voor hen hebben.

Aanbeveling

De overheid moet samenwerking met multinationale ondernemingen zorgvuldig bekijken. Omdat de overheid de hoofdrolspeler is met betrekking tot het verlenen van vergunningen ofwel licenties. Op basis van de onderzoeksresultaten van het onderzoek kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan:

- De overheid moet de multinational informeren over de verplichting waaraan de multinational serieus moet gaan buigen op basis van het beleid dat het ministerie heeft geformuleerd. Daarnaast moeten multinationals respect en zeker rekeninghouden met de tradities, leefomstandigheden, cultuur en milieu factoren die van invloed zijn op de lokale gemeenschappen op grond *SLO*-waarden;
- Gemeenschappen moeten niet op het moment dat multinationals het onderhandelingsproces starten geïnformeerd worden, maar al vanaf het begin van de aanvraag van de licentie. De overheid in samenwerking met multinationals moeten gemeenschappen informatie en voorlichting geven over de inhoud van *SLO* op internationaal niveau;
- De overheid, multinationals en lokale gemeenschappen moeten trilaterale (alle drie genoemde partijen) onderhandelen vanaf het begin van het mijnbouwproces, waarbij multinationals *SLO* toepassen in hun beleidsprogramma's;
- In de voorlichtingen moet de overheid gemeenschappen informeren over hoe te onderhandelen met multinationale ondernemingen en gemeenschapsbeleid te formuleren op basis van de *SLO* aspecten door notitie te maken van alle multinationale activiteiten voor, tijdens en na voor een duurzame samenwerking.

Literatuurlijst

- Aref, F. & Gill, S. (2010). *Tourism Development in Local Communities: As a Community Development*. Op 24 Februari 2020, ontleend aan [Approachhttps://pdfs.semanticscholar.org/53e4/b715e5b764c28220e59e44ed0dded534fcec.pdf](https://pdfs.semanticscholar.org/53e4/b715e5b764c28220e59e44ed0dded534fcec.pdf)
- Boegschoten, L. (2011). *Duurzame koffie bij ahold coffee company EindverslagACC openbaar*. Op 22 November 2019 ontleend aan https://essay.utwente.nl/61367/1/BSc_L_Boegschoten.pdf
- Bice, S., (2014). *What Gives You a Social Licence? An Exploration of the Social Licence to Operate in the Australian Mining Industry*. Op 15 April 2020, ontleend aan <file:///C:/Users/admin/Downloads/resources-03-00062.pdf>
- Boutilier, R. (2014). *Frequently asked questions about the sociallicence to operate Robert G. Boutilier To cite this article: Frequently asked questions about thesocial licence to operate, Impact Assessment and Project Appraisal*. Op 11 November 2019, ontleend aan <https://doi.org/10.1080/14615517.2014.941141>
- Brink, G., Dorsman, W., & Minnema, H., (2008). *Evangislische leefgemeenschappen*. Op 20 Februari 2020, ontleend aan <https://www.elim.nl/wp-content/uploads/2017/08/Evangelische-leefgemeenschap>
- Bruers, S et al (2013). *Is uw gsm goud waard?* Op 18 November 2019, ontleend aan file:///C:/Users/admin/Downloads/MO-paper77_Goud.pdf
- Calvano, L. (2007). *Multinationals corporations local communities: a critical analysis of conflict*. Op 19 Oktober 2019, ontleend aan <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-007-9593-z>
- Cörvers, R. (2007). *Duurzame ontwikkeling: van concept tot strategie*. Op 25 Maart 2020, ontleend aan <https://www.rijnlandse-expeditie.nl/wp-content/uploads/2007/09/225-duurzame-ontwikkeling-open-universiteit.pdf>
- Cramer, J. (2005). *Duurzaam ondernemen uit en thuis*. Op 10 November 2020, onteend aan https://books.google.sr/books?hl=en&lr=&id=3koMn7weIqYC&oi=fnd&pg=PA1&dq=multinationals+duurzaam+beleid&ots=Uw9Gu8ZSNY&sig=G98dLHqXOd2C58lnNdE76FMQoqg&redir_esc=y#v=onepage&q=multinationals%20duurzaam%20beleid&f=false

- Demuijnck, G. & Fasterling, B., (2016). *The Social License to Operate*. Op 15 April 2020, ontleend aan <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-015-2976-7>
- Desar, D. (2010). *Unilever & Koninklijke/Shell Multinationals in crisistijd*. Op 17 April 2020, ontleend aan <file:///C:/Users/admin/Downloads/Unilever%20%20Koninklijke%20Shell%20v2.1%200.Pdf>.
- D'Esposito, S. (2017). *Free, prior and informed consent (FPIC) within a human rights framework: Lessons from a Suriname case study*. Op 30 September 2021, ontleend aan merian-expert-advisory-panel_final-report636870303537629126.pdf
- De Theije, M. & Heemskerk, M. (2011). *Groot en klein goud in Suriname. De informalisering en ordening van de goudwinning*. Op 24 Oktober 2019 ontleend aan <https://research.vu.nl/en/publications/groot-en-klein-goud-in-suriname-de-informalisering-en-ordening-va>
- De Vries, E. (2004). *Onverantwoord ondernemen*. Op 24 Februari 2021 ontleend aan <https://kennisbanksu.com/wp-content/uploads/2017/06/Onverantwoord-Ondernemen-2004-Edo-de-Vries-Robbe-Universiteit-van-Utrecht-Een-analyse-van-de-informele-illegale-en-criminele-economische-activiteiten-in-Suriname-1.pdf>
- De Vries, P. (2014). *Sociale gerechtigheid kan niet zonder barmhartigheid*. Op 20 Februari 2020, ontleend aan <https://pdfs.semanticscholar.org/bdc5/0387a272d939a562c97467a9d290465c23b4.pdf>
- Dozier, A., Hacker, K., Silberberg, M. & Ziegahn, L. (2011). *The Value of Social Networking in Community*. Atlanta: Center for Disease Control and Prevention.
- Dunning, M & Lundan, J. (2008). *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Op 11 November 2019, ontleend aan <https://books.google.sr/books?hl=nl&lr=&id=Hz6S4BGmGxUC&oi=fnd&pg=PR1&>

d=dunning+%26+Lundan+2008+multinationals&ots=HUUePScB2H&sig=-901jGOh6tVVaVjy24jrUNS8A8U&redir_esc=y#v=onepage&q=dunning%20%26%20Lundan%202008%20multinationals&f=false.

Frezzatti, A., (2017). *What is Social License to Operate? Origins and concepts*. Op 13 Juni

2021, ontleend aan <https://www.linkedin.com/pulse/what-social-license-operate-origins-concepts-frezzatti-santiago>

Ganzevles, J. & R. Van Est (red.) (2011). *Energie in 2030. Maatschappelijke keuzes van nu*.

Op 25 Maart 2020, ontleend aan https://www.lisconsult.nl/files/docs/BSC_deelanalyses_apr_2013-1.pdf

Gatti, E. (2009). *Een definitie van de expat: hoogopgeleide migranten in Brussel*. Op 19

Februari 2020, ontleend aan <https://journals.openedition.org/brussels/https://doi.org/10.4000/brussels.684>
19feb2020

Gerarda Westerhuis, G. (2011). *Multinationals en het managen van buitenlandse dochter*

ondernemingen. Op 4 Maart 2020, ontleend aan [file:///C:/Users/admin/Downloads/308-308-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/308-308-1-PB%20(1).pdf).

Hall, N., Lacey, J., Carr-Cornish, S. & Dowd, A. (2014). *Social Licence to Operate:*

understanding how a concept has been translated into practice in energy industries. Op 15 April 2020, ontleend aan <E:/Hall%20et%20al.pdf>.

Harinck, R. (2011). *De invloed van nationale cultuur op de implementatie van HRM beleid Een case study onderzoek*. Op 8 November 2020, ontleend aan

<https://core.ac.uk/download/pdf/55537586.pdf>

Health, Safety and Sustainability Report. (2019). Op 30 September 2021,

ontleend aan 11546-IAMGOLD-2020-Sustainability-Report_v8a.pdf

Hoeksema, E. & Linnebank, C. (2012). *Duurzaam inkopen: na risicomanagement op weg naar*

waardecreeatie. Op 10 November 2020, ontleend aan <file:///C:/Users/admin/Downloads/C-2012-1-Hoeksema.pdf>

Hoogerwerf, A. & Herwijer, M. (2014). *Overheidsbeleid, Een inleiding in de*

beleidswetenschap, Alphen aan de Rijn, negende druk

Itallie, R. (2016). *Multinationals in de colombiaanse steenkoolindustrie- Voorvechters van de*

mensenrechten of onruststokers? Op 24 Oktober 2019, ontleend aan <dspace.library.uu.nl>

- Kroon, N. (2016). *Natuurbehoud & Duurzame ontwikkeling*. Op 11 Februari 2020, ontleend aan s1399195-BA Thesis CAOS-2016.pdf .BA%20Thesis%20CAOS-2016.pdf
- Kronenberg, F & Fransen, H. (2005). *Hoofdstuk 4 Ergotherapie in community based rehabilitation (CBR): Over de grenzen van handelings mogelijkheden*. Op 24 Februari 2020, ontleend aan https://www.researchgate.net/profile/Hetty_Fransen/publication/273181631_Ergotherapie_in_Community_Based_Rehabilitation_CBR_over_de_grenzen_van_handellings_mogelijkheden/links/595212bea6fdcc218d27ce53/Ergotherapie-in-Community-Based-Rehabilitation-CBR-over-de-grenzen-van-handellingsmogelijkheden.pdf
- Lacey, J., Carr-Cornisha, S., Zhanga, A., Eglintonb, K. & Moffat, K. (2013). *The art and science of community relations: Procedural fairness atNewmont's Waihi Gold operations, New Zealand*. Commonwealth Scientific & Industrial Research Organisation (CSIRO), AustraliabNewmont Asia Pacific, a wholly owned subsidiary of Newmont Mining Corporation, Australia. Op 22 November 2019, ontleend aan <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S030142071630112X?token=AD61E37609BA56B7C48DC93FEAEDF6F3078BD00883E4CBBFC023420C060F1F2E0BC8D04F52AC8FCC02AD11EE14821C7E>
- Maenen, S., Rihoux, B. & Marx, A. (2007). *De mondiale economie: regulering doorheen conflicten? Nieuwe vormen van samenwerking tussen ondernemingen en nieuwe sociale bewegingen*. Op 10 November 2020, ontleend aan [.sr/books?hl=en&lr=&id=02s-ZYdGXTwC&oi=fnd&pg=PA1&dq=vormen+multinationals+activiteiten&ots=S_sdJbsbKI&sig=SV7IF-YWjKM6VNoR3L0zcwdjqQQ&redir_esc=y#v=onepage&q=vormen%20multinationals%20activiteiten&f=false](https://www.scribd.com/document/40112112/De-mondiale-economie-regulering-doorheen-conflicten?hl=en&lr=&id=02s-ZYdGXTwC&oi=fnd&pg=PA1&dq=vormen+multinationals+activiteiten&ots=S_sdJbsbKI&sig=SV7IF-YWjKM6VNoR3L0zcwdjqQQ&redir_esc=y#v=onepage&q=vormen%20multinationals%20activiteiten&f=false).
- Merian Gold Project Environment and Social Impact Assessment Summary*. (2013). OP 30 September 2021, ontleend aan [Merian-Project-Final-ESIA-Executive-Summary_0\(1\).pdf](#)
- Meesters, M. & Behagel, J. (2017). *The Social Licence to Operate: Ambiguities and the neutralization of harm in Mongolia*. Op 15 April 2020, ontleend aan <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301420717301769#bib41>
- Moffat, K. & Zhang, A. (2013). *The paths to social licence to operate: An integrative model*

explaining community acceptance of mining. Kieren Moffatn, Airong Zhang1 Commonwealth Science and Industrial Research Organisation, PO Box 883, Kenmore, QLD 4069, Australi Op 22 November 2019, ontleend aan <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0301420713001141?token=DBFAFE02FD161A3ACD883D0D0EBED47882239F7BD383573EBEED62951C952FBF5808EA2B9E288117BDB6711A3290FA69>

Moffat, K., Lacey, J., Zhang, A. & Leipold, S. (2015). *The social licence to operate: a critical review*. Op 15 April 2020, ontleend aan <https://academic.oup.com/forestry/article/89/5/477/2194485>.

Morris, J. (2010). *Going for Gold: The history of Newmont Mining Corporation*. Op 9 September 2021, ontleend aan https://books.google.sr/books?hl=nl&lr=&id=iasZBZqinmYC&oi=fnd&pg=PR5&dq=newmont+mining+corporation&ots=bad4WpP-x8&sig=e1pLTlhYK5gi4sfVaHwGvp_K5w0&redir_esc=y#v=onepage&q=newmont%20mining%20corporation&f=false.

Ondernemers nieuw Koffiekamp tekenen overeenkomsten met Iamgold. Op 10 November 2021, ontleend aan <http://naturalresources.gov.sr/actueel/2020/ondernemers-nieuw-koffiekamp-tekenen-overeenkomsten-met-iamgold/>

Oosten, W. (2014). *Inleiding in bestuurskunde*, Den Haag: Textectera

Paamaka willen duidelijkheid over samenwerking met Newmont. Op 11 November 2021, ontleend aan <https://fathh.com/suriname/nieuws/83297/paamaka-willen-duidelijkheid-over-samenwerking-met-newmont.html>

Peeters, J. (1997). *Duurzame ontwikkeling over contradicties en alternatieven*. Op 11 Februari 2020, ontleend aan [file:///C:/Users/admin/Downloads/Peeters_1997_Duurzame%20Ontwikkeling_Over%20contradicties%20en%20alternatieven_Oikos%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/Peeters_1997_Duurzame%20Ontwikkeling_Over%20contradicties%20en%20alternatieven_Oikos%20(1).pdf)

Pósleman, C. & Sallan, J. (2019). *Social license to operate in the mining industry: the case of Peru*. Op 15 April 2020, ontleend aan <https://doi.org/10.1080/14615517.2019.1585142> (15-4-2020)

Praet, E. (2011). *De naleving van mensenrechten door (multinationale) ondernemingen*. Op 13

- November 2020, ontleend aan
https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/458/373/RUG01-001458373_2011_0001_AC.pdf
- Regenmortel Van, T. (2002). *Empowerment en maatzorg: een krachtgerichte psychologische kijk op armoede*. Leuven/ Leusden: Acco.
- Stammis, R. (2016) 'Als spinnenwebben samenspannen, kunnen zij een leeuw vangen' Een onderzoek naar multinationals en publiek-private partnerschappen in ontwikkelingslanden. Op 22 November 2019, ontleend aan file:///C:/Users/admin/Downloads/Masterthesis%20Robin%20Stammis.pdf.
- Sethi, P. (2005). *The effectiveness of industry-based codes in serving public interest: the case of the International Council on Mining and Metals*. Op 6 Januari 2021, ontleend aan <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.320.9366&rep=rep1&type=pdf> .6-1-2021
- Steenssens, K. & Van Regenmortel, T. (2007). *Empowerment Barometer Procesevaluatie van empowerment in buurtgebonden activeringsprojecten*. Op 21 Februari 2020, ontleend aan file:///C:/Users/admin/Downloads/empowerment_barometer.pdf
- Schillenbeeckx, S. (2011). *MVO 2.0: Een duurzaam business model voor innovatieve ondernemers*. Op 10 November 2020, ontleend aan https://books.google.sr/books?hl=en&lr=&id=o4aGBwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=multinationals+duurzaam+beleid&ots=qWol-QNCDJ&sig=SLE_IUg8YGIxY9sNgXah70PE4fA&redir_esc=y#v=onepage&q=multinationals%20duurzaam%20beleid&f=false
- Tai, F. & Chuang, C. (2014). *Corporate Social Responsibility*. Op 10 Maart 2020, ontleend aan https://www.scirp.org/pdf/IB_2014091916083406.pdf.
- Thulo, P. (2015). *Social licence to operate within mining communities : a case study of Kumba in the Northern Cape Province, South Africa*. Op 25 Maart 2020, ontleend aan https://repository.nwu.ac.za/bitstream/handle/10394/21330/Thulo_P_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Tulkens, F. & Van Drooghenbroeck, S. (2008). *Armoede en Mensenrechten. De Bijdrage van het Europese hof voor de rechten van de mens*. Op 20 Februari 2020, ontleend aan https://www.armoedebestrijding.be/publications/10jaarsamenwerking/10jaarsamenwerking_01-2_Tulkens_NL.pdf
- Vanhaute, E. (2008). *Nationaliseren van Multinationale Ondernemingen (2007-2008)*. Op 17

- April 2020, ontleend aan https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/299/684/RUG01-001299684_2010_0001_AC.pdf
- van der Klink, J., Bültmann, U., Brouwer, S., Burdorf, A., Schaufeli, W., Zijlstra, F. & van der Wilt, G.* (2011). *Duurzame inzetbaarheid bij oudere werknemers, werk als waarde*. Op 25 Maart 2020, ontleend aan file:///C:/Users/admin/Downloads/63.pdf
- van Der Meer, M., de Boer R., Houwing, H., Kahancova, M., Raess, D. & Visser, J. (2004). *Globalisering en sociaal beleid bij multinationale ondernemingen in Nederland*. Op 8 November 2020, ontleend aan https://www.steunpuntwerk.be/system/files/overwerk_2005_1_28.pdf
- Veenhoven, R. (2008). *Meten van bruto nationaal geluk*. Op 27 Februari 2021 ontleend aan https://www.researchgate.net/profile/Lucy-Kok/publication/254919189_Nutteloze_trainingen_of_zinnige_investering/links/5448fb1e0cf22b3c14e341c4/Nutteloze-trainingen-of-zinnige-investering.pdf#page=12
- Westerhuis, G. (2011). *Multinationals en het managen van buitenlandse dochterondernemingen*. Op 8 November 2020, ontleend aan file:///C:/Users/admin/Downloads/308-308-1-PB%20(3).pdf
- Wilkins, M. (2009). *The History of multinational enterprise*. Op 19 Oktober 2019, ontleend aan https://scholar.google.com/scholar?hl=nl&as_sdt=0%2C5&q=Wilkins+1992+about+multinationals&btnG=
- Willems, B. (2017). *Het effect van intern loopbaanmanagement op de duurzame inzetbaarheid binnen multinationals*. Op 9 November 2020, ontleend aan <https://core.ac.uk/download/pdf/85227524.pdf>
- Zinkstok, R., Schiller, S. & Engelen, A. (2017). *The Community Development Framework. De elementen van het reflectiekader** Op 21 Februari 2020, ontleend aan <https://etpnet.net/wp-content/uploads/2017/02/Het-Community-Develop>.
- Zee, J. & Westerkamp, K., (2003). *Deskresearch vanuit uw bureau: Alles is vindbaar!* Op 16 Oktober 2021, ontleend aan file:///C:/Users/admin/Downloads/Alles_is_vindbaar.pdf

Bijlage 1 Plan voor gemeenschapontwikkeling

In dit paragraaf wordt uitlegt gegeven over de stappen die ondernomen moeten worden in het plan voor de ontwikkeling van een gemeenschap.

A. Plannen

Voor de ontwikkeling van gemeenschappen is het van belang een duidelijk plan te hebben. Het is van belang na te gaan wat de sterke kanten van de gemeenschap zijn, wat zijn de vraagstukken uitdagingen en waar de *community* zich voor geplaatst ziet. Door registratie van alle participanten wordt aan de hand van de uitgangssituatie gedachten gewisseld over de gewenste doelen en over de manier waarop middelen ingezet worden en naar de uitvoering van activiteiten wordt gewerkt (Zinkstok et al, 2017 p.5).

B. Actie ondernemen

De term empowerment, partnerschapsvorming en capaciteit opbouwen zijn de belangrijkste strategieën die gevolgd kunnen worden bij een *community- development* benadering. Vervolgens worden die strategieën in acties omgezet door verschillende partijen te betrekken om het veranderingsproces te doorlopen en de *community*-doelen te bereiken (Zinkstok et al, 2017, p.7). Het ondersteunen en versterken van groepen of leden van *community* zodat zij over de kennis en vaardigheden beschikken om door hen gewenste veranderingen te bewerkstelligen zijn er veel acties van professionals van belang. Afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt voor de acties, worden de wensen en mogelijkheden van de mensen in een *community development*- project vormgegeven (Zinkstok et al, 2017, p.7).

C. *Community Empowerment*

‘*Empowerment* is een paradigma’: is een denk- en handelingskader met een achterliggende waardeoriëntatie die steeds als algemeen sturend kader moet worden genomen (Steenssens & van Regenmortel, 2007, p.7). *Empowerment* wordt omschreven als een proces van versterking waarbij individuen, organisaties en gemeenschappen greep krijgen op eigen situaties en hun omgeving. Verder ook via het verwerven van controle, het aanscherpen van het kritisch bewustzijn en het stimuleren van participatie (Steenssens, et al 2007, p.7). *Empowerment* is méér dan een vernieuwde methodiek. Hiermee wordt bedoel dat het een fundamentele verandering in het kijken is, naar sociale problemen en naar hun oplossingen met hun implicaties voor interventie, onderzoek en beleid (Steenssens, et al, 2007, p.7). Op een bepaald mens- en maatschappijbeeld geeft de waardeoriëntatie van

empowerment een formulering aan de wenselijke, nastrevenswaardige doelen van sociale verandering (Steenkens, et al, 2007, p.8). Het individuele welzijn verbindt de bredere sociale en politieke omgevingen, die aan de basis liggen van *empowerment* met een rationeel mens- en maatschappijbeeld. Aan de basis liggen er drie systeemniveaus. Namelijk (Steenkens, et al, 2007, p.8):

4. Het macroniveau van maatschappelijke structuren (brede maatschappelijke omstandigheden en processen zoals bijvoorbeeld culturele diversiteit, individualisering en de ontwikkeling naar een kennis- en informatie-economie);
5. Het mesoniveau van omgevingsfactoren (socialisatiekaders of sociale systemen zoals bijvoorbeeld het gezin, de buurt, de hulpverlening en de werkomgeving);
6. Het microniveau van individuele kenmerken (zoals bijvoorbeeld attitudes, overtuigingen, perspectieven en vaardigheden).

Het individuele welzijn wordt bestudeerd als een dynamisch proces bij elke ontwikkeling. Op elk van de onderscheiden niveaus zijn factoren die in wisselwerking van invloed zijn. De wisselwerking tussen individu(en) en omgeving(en) zijn ook van belang. De dialectische kern van dit relationeel mens- en maatschappijbeeld wordt als volgt gevat: “(...) *mensen zijn ingebed in relaties met anderen en in een omgeving die zowel keuze- en handelingensmogelijkheden biedt, als deze ook inperkt* (Steenkens & van Regenmortel, 2007, p.8). De doelen die worden nagestreefd binnen het relationele mens- en maatschappijbeeld bij *empowerment*, zijn: zelfbeschikking, democratische participatie, gelijkheid en rechtvaardigheid. De empowermentbenadering is dat sociale problemen ontstaan door een ongelijke verdeling van deze mogelijkheden, van de toegang tot bronnen (Steenkens, et al, 2007, p.8).

D. Partnerschap aangaan met de gemeenschap

Het is van belang om het begrip gemeenschap (*‘community’*) voorzichtig te gebruiken in onderhandelingen (Zink et al, 2017, p.4). Vanwege het feit dat professionals vaak in de praktijk eerder kiezen om samen te werken met individuen. Het is dezelfde individu uit die gemeenschap die instaat is verschillende rollen te vervullen. Maar deze professionals zijn vaak minder geïnteresseerd samen te werken met groepen die geen deel uitmaken van de gemeenschap. Professionals gaan ervan uit dat het veel tijd kost om een gemeenschap te leren kennen en elkaar te vertrouwen. Een belangrijke voorwaarde is het wederzijds vertrouwen, om op voet van gelijkwaardigheid samen te kunnen werken, partnerschap aangaan en een

gezamenlijke visie te ontwikkelen op de noden van de gemeenschap en mogelijke oplossingsrichtingen (Zinkstok et al, 2017, p.4).

E. Capaciteit opbouwen

Vaak hebben *community development* projecten een lange looptijd. Maar aan de ander kant wordt financiële ondersteuning of subsidie slechts voor kortere tijd uitgegeven. Het is belangrijk dat er reeds bij de projectaanvraag, subsidieverlening en de voorwaarden moet worden gelet op de duurzaamheidsaspecten, voordat er wordt gestart met het project (Zinkstok et al, 2017, p.8). Vanuit de aspecten van gemeenschapsontwikkeling zal het begrip duurzaam in verschillende perspectieven worden uitgewerkt in de eerstvolgende paragraaf.